

ZAKON O VANPARNIČNOM POSTUPKU

(Sl. novine F BiH br. 2/98, 39/04)

I - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim zakonom utvrđuju se pravila po kojima sudovi postupaju i odlučuju o osobnim, obiteljskim, imovinskim i drugim pravima i pravnim interesima, koji se po zakonu rješavaju u vanparničnom postupku.

Odredbe ovog zakona primjenjuju se i u drugim pravnim stvarima iz nadležnosti sudova za koje zakonom nije izričito određeno da se rješavaju u vanparničnom postupku, a ne odnose se na zaštitu povrjeđenog ili ugroženog prava, niti se zbog karaktera pravne stvari ili svojstva stranake u postupku mogu primijeniti odredbe zakona kojim je uređen pranični postupak (u daljem tekstu: Zakon o praničnom postupku).

Članak 2.

Opće odredbe ovog zakona primjenjuju se i u posebnim vanparničnim postupcima sadržanim u ovom zakonu ako nije drugačije određeno, kao i u drugim vanparničnim stvarima kako je posebnim zakonom nisu uređena pravila postupanja.

U vanparničnom postupku shodno se primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako zakonom nije drugačije određeno.

Članak 3.

Vanparnični postupak pokreće se prijedlogom fizičke ili pravne osobe, kao i prijedlogom organa određenog ovim ili drugim zakonom.

Izuzetno, sud pokreće vanparnični postupak po službenoj dužnosti u slučajevima i pod uvjetima određenim ovim ili drugim zakonom.

Ako postupak nije pokrenuo organ koji je zakonom ovlašten da ga pokrene, sud će bez odlaganja obavijestiti taj organ da je postupak pokrenut na prijedlog ovlaštene osobe i odrediti mu rok za prijavljivanje sudjelovanja u postupku, te do isteka tog roka zastati sa postupkom, ako je to potrebno radi zaštite stranaka u postupku ili radi zaštite javnog interesa.

Članak 4.

Sudionik u vanparničnom postupku je osoba koja je postupak pokrenula, osoba o čijim se pravima ili pravnim interesima odlučuje u postupku, kao i organ koji sudjeluje u postupku na temelju zakonskog ovlaštenja da pokrene postupak, bez obzira da li je postupak pokrenula ili je kasnije stupila u postupak.

Svojstvo sudionika u postupku, s pravnim djelovanjem u određenoj pravnoj stvari, sud može izuzetno priznati i onim oblicima udruživanja koji nemaju svojstvo pravne osobe i za koje nije posebnim propisima određeno da mogu biti sudionici u postupku, ako ispunjavaju uvjete iz Zakona o parničnom postupku, i ako se predmet vanparnične stvari na njih neposredno odnosi.

Predlagatelj u smislu ovog zakona je osoba, odnosno organ, po čijem prijedlogu je postupak pokrenut, a protivnik predlagatelja je osoba prema kojoj se ostvaruje pravo ili pravni interes predlagatelja.

Članak 5.

U vanparničnom postupku sud po službenoj dužnosti poduzima mjere radi zaštite prava i pravnih interesa maloljetnika okojima se roditelji ne staraju, kao i drugih osoba koje nisu u mogućnosti da se same brinu o zaštiti svojih prava i pravnih interesa.

Kad se u postupku odlučuje o pravima i pravnim interesima maloljetnika i drugih osoba pod posebnom zaštitom, sud će obavijestiti općinski organ uprave nadležan za poslove starateljstva (u daljem tekstu: organ starateljstva) o pokretanju postupka, pozivati ga na ročišta i dostavljati mu podneske sudionika i rješenja protiv kojih je dozvoljen pravni lijek, bez obzira da li organ starateljstva sudjeluje u postupku.

Kad smatra da je to potrebno, sud će pozvati organ starateljstva da sudjeluje u postupku i odrediti mu rok u kome može prijaviti svoje sudjelovanje. Sud će zastati s postupkom za vrijeme dok ovaj rok ne istekne, ali organ starateljstva svoje pravo da sudjeluje u postupku može koristiti i poslije protoka tog roka.

Članak 6.

Organ starateljstva koji sudjeluje u postupku, i kad zakonom nije ovlašten da pokreće postupak, može da poduzima sve radnje u postupku radi zaštite prava i pravnih interesa maloljetnika i drugih osoba pod posebnom zaštitom, a naročito da iznosi činjenice koje sudionici nisu naveli, da predlaže izvođenje dokaza i da izjavljuje pravne lijekove.

Članak 7.

Izuzetno, sud može dozvoliti da sudionik koji nema poslovne sposobnosti, pored radnji na koje je zakonom ovlašćen poduzima i druge radnje u postupku radi ostvarenja svojih prava i pravnih interesa, ako smatra da je u stanju da shvati značenje i pravne posjedice tih radnji.

Članak 8.

U vanparničnim stvarima koje se odnose na osobna i obiteljska stanja sudionika, kao i u drugim vanparničnim stvarima koje se odnose na prava i pravne interese s kojima sudionici ne mogu raspolagati, sudionici se u postupku pred sudom ne mogu odreći svog zahtjeva, priznati zahtjev protivnog sudionika, niti zaključiti sudsko poravnanje.

U postupku iz stavka 1. ovog članka sud može utvrđivati i činjenice koje sudionici nisu iznijeli, kao i činjenice koje među sudionicima nisu sporne, ako su od značaja za odlučivanje.

Članak 9.

Vanparnični postupak je javan.

U postupku u kome se odlučuje o osobnim i obiteljskim stanjima sudionika javnost je isključena, osim u postupku proglašenja nestalih osoba umrlim i dokazivanja smrti.

Članak 10.

U vanparničnom postupku ne nastupa mirovanje postupka.

Članak 11.

O prijedlozima sudionika sud odlučuje na ročištu samo u slučajevima kada je to zakonom određeno, ili kada ocijeni da je održavanje ročišta potrebno radi razjašnjenja ili utvrđivanja odlučnih činjenica ili kada smatra da je zbog drugih razloga održavanje ročišta cjeli shodno.

Izostanak pojedinog sudionika sa ročišta ne sprečava sud da dalje postupa, ako u pojedinim slučajevima zakonom nije drugačije određeno.

Saslušanjem pojedinih sudionika u postupku može se izvršiti i u odsustvu drugih sudionika.

Članak 12.

Prijedlog za pokretanje vanparničkog postupka može se povući do donošenja prvostupanjskog rješenja.

Prijedlog podnesen od više osoba povlači se njihovom suglasnom izjavom, osim ako zakonom nije drugačije određeno.

Prijedlog se može povući i nakon donošenja prvostepenog rješenja sve dok postupak nije pravomoćno okončan, ako se time ne vrijeđaju prava drugih sudionika na koje se rješenje odnosi ili ako ostali sudionici na to pristanu.

Ako je prijedlog povučen poslije donošenja prvostupanjskog rješenja, prvostupanjski sud će rješenje ukinuti i postupak obustaviti. Smatrat će se da je prijedlog povučen kad predlagatelj ne dođe na prvo ročište ako je bio uredno pozvan, a ne postoje opće poznate okolnosti koje su ga spriječile da dođe na ročište. Opravdane razloge izostanka sud može uvažiti i bez izjašnjavanja ostalih sudionika sve dok im ne uputi rješenje o povlačenju prijedloga.

U slučajevima iz st. 1. i 5. ovog članka, ostali sudionici koji su zakonom ovlašćeni da pokrenu postupak mogu predložiti da se postupak nastavi. Prijedlog za nastavak postupka može se podnijeti u roku od 15 dana od dana prijema rješenja o povlačenju prijedloga.

Članak 13.

U postupku u kome se odlučuje o osobnim i obiteljskim stvarama sudionika mjesno nadležan je sud na čijem području osoba u čijem interesu se postupak vodi ima prebivalište, a ako nema prebivalište, sud na čijem području ta osoba ima boravište, ako zakonom nije drugačije određeno.

U drugim vanparničnim stvarima mjesno je nadležan sud na čijem području predlagatelj ima prebivalište ili boravište, odnosno sjedište, ako zakonom nije drugačije određeno.

Kada se u vanparničnom postupku odlučuje o nepokretnosti, isključivo je nadležan sud na čijem se području nepokretnost nalazi, a ako se nepokretnost nalazi na području više sudova nadležan je svaki od tih sudova.

Članak 14.

U vanparničnom postupku, sud se može po službenoj dužnosti oglasiti mjesno ne nadležnim najkasnije na prvom ročištu, a ako ročište nije održano, do poduzimanja prve radnje koju je po pozivu suda sudionik poduzeo.

Ako se u toku postupka izmijene okolnosti na kojima je mjesna nadležnost suda zasnovana, sud koji vodi postupak može predmet ustupiti sudu, koji je prema izmjenjenim okolnostima mjesno nadležan, ako je očigledno da će se pred tim sudom postupak lakše sprovesti, ili ako je to u interesu osobe pod posebnom zaštitom.

Kada se predmet ustupa drugom sudu u interesu osobe pod posebnom zaštitom, sud će prije ustupanja predmeta pozvati organ starateljstva da u određenom roku da svoje mišljenje o cjelishodnosti ustupanja. Ako organ starateljstva u ostavljenom roku ne dostavi mišljenje, sud će postupiti prema okolnostima slučaja vodeći računa o interesima osobe pod posebnom zaštitom.

Članak 15.

Ako sud utvrdi da bi postupak trebalo sprovesti po pravilima parničnog postupka, obustaviti će vanparnični postupak.

Postupak će se po pravomoćnosti rješenja iz stavka 1. ovog članka nastaviti po pravilima parničnog postupka pred nadležnim sudom.

Članak 16.

U vanparničnom postupku u prvom stupnju odlučuje sudija pojedinac, ako zakonom nije drugačije određeno.

Pojedine radnje u postupku može da poduzima i stručni suradnik u sudu kad je to zakonom određeno. Zapisnik o tim radnjama potpisuju stručni suradnik i zapisničar koji je sastavio zapisnik.

Članak 17.

U vanparničnom postupku odluke se donose u obliku rješenja.

Rješenje protiv koga je dozvoljena posebna žalba, kao i rješenje drugostupanjskog suda, mora biti obrazloženo.

Članak 18.

Protiv rješenja donesenog u prvom stupnju može se izjaviti žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja, ako zakonom nije drugačije određeno.

Članak 19.

Žalba zadržava izvršenje rješenja, ako zakonom nije drugačije određeno.

Sud iz važnih razloga može odlučiti da žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

U slučaju iz stavka 2. ovog članka, kada je potrebno da se zaštite prava maloljetnika ili drugih osoba pod posebnom zaštitom, sud može po službenoj dužnosti, a radi zaštite prava drugih sudionika po njihovom prijedlogu, odrediti da se položi osiguranje u gotovom novcu. Kada to posebne okolnosti slučaja zahtijevaju, davanje osiguranja može se odrediti i u drugom obliku.

Članak 20.

Prvostepeni sud može povodom blagovremeno izjavljene žalbe novim rješenjem preinačiti ili ukinuti svoje ranije rješenje, ako nađe da je žalba osnovana, a time se ne vrijeđaju prava drugih sudionika koja se zasnivaju na tom rješenju.

Ako prvostepeni sud ne preinači, odnosno ne ukine svoje rješenje, žalbu, zajedno sa spisima, dostavit će drugostepenom sudu na odlučivanje bez obzira da li je žalba podnesena u zakonom određenom roku.

Drugostupanjski sud može odlučiti i o ne blagovremeno podnesenoj žalbi, ako se time ne vrijeđaju prava drugih osoba koja se zasnivaju na tom rješenju.

Članak 21.

Kada odluka suda zavisi od rješenja prethodnog pitanja da li postoji neko pravo ili pravni odnos, a o tom pitanju još nije donio odluku sud ili drugi nadležni organ (prethodno pitanje), sud može sam riješiti to pitanje, ako zakonom nije drugačije određeno.

Odluka suda o prethodnom pitanju ima pravno djelovanje samo u vanparničnom postupku u kome je to pitanje riješeno.

Članak 22.

Ako su među sudionicima postupka sporne činjenice važne za rješenje prethodnog pitanja, sud će ih uputiti da u određenom roku pokrenu parnicu ili postupak pred upravnim organom radi rješenja spornog prava, odnosno pravnog odnosa.

Na parnicu, odnosno na postupak pred upravnim organom sud će uputiti onog sudionika čije pravo smatra manje vjerovratnim, ako zakonom nije drugačije određeno.

Članak 23.

Ako sudionik postupka koji je upućen na parnicu ili postupak pred upravnim organom u roku koji ne može biti duži od 30 dana, pokrene parnicu, odnosno postupak pred upravnim organom, vanparnični postupak će se prekinuti do pravomoćnog okončanja parničnog, odnosno upravnog postupka.

Ako ni jedan od sudionika u postupku do završetka vanparničnog postupka ne pokrene parnicu, odnosno postupak pred upravnim organom, sud će završiti postupak bez obzira na zahtjeve u pogledu kojih je sudionik upućen na parnicu, odnosno na postupak pred upravnim organom.

Članak 24.

Kada se rješenjem suda mijenja osobno ili obiteljsko stanje sudionika ili njihova prava i dužnosti, pravne posljedice rješenja nastaju kada ono postane pravomoćno.

Izuzetno, sud može odlučiti da pravne posljedice rješenja nastupaju prije pravomoćnosti, ako je to potrebno radi zaštite maloljetnika ili drugih osoba pod posebnom zaštitom.

Pravomoćno rješenje kojim se mijenja osobno ili obiteljsko stanje sudionika bez odlaganja se dostavlja organu uprave nadležnom za vođenje matičnih knjiga rođenih za tu osobu.

Članak 25.

Pravomoćnost rješenja donesenog u vanparničnom postupku ne sprečava sudionika da svoj zahtjev o kome je rješenjem odlučeno ostvaruje u parnici ili u postupku pred upravnim organom, kada mu je to pravo priznato zakonom.

Članak 26.

U vanparničnom postupku u kome se odlučuje o stambenim stvarima i o naknadi za ekspropiriranu nepokretnost, protiv pravomoćnog rješenja donesenog u drugom stupnju, dopuštena je revizija.

Članak 27.

Ako postoje uvjeti iz članka 20. ovog zakona, sud će po prijedlogu za ponavljanje postupka predhodno postupiti kao po neblagovremeno podnesenoj žalbi. Ukoliko dugostupanjski sud nađe da ti uvjeti ne postoje vratiti će predmet prvostupanjskom sudu radi postupanja po prijedlogu.

Protiv rješenja kojim je postupak pravomoćno završen, prijedlog za ponavljanje postupka ne može se podnijeti ako jesudioniku ovim ili drugim zakonom priznato pravo da svoj zahtjev o kome je rješenjem odlučeno ostvaruje u parnici ili u postupku pred upravnim organom.

Članak 28.

O troškovima postupka u stvarima koje se odnose na osobno i obiteljsko stanje sudionika sud odlučuje po slobodnoj ocjeni, vodeći računa o okolnostima slučaja i o ishodu postupka, s timšto se u pogledu troškova postupka koji su prouzrokovani sudjelovanjem organa starateljstva u vanparničnom postupku primjenjuju odrebe Zakona o parničnom postupku.

U vanparničnim stvarima koje se odnose na imovinska prava sudionika, sudionici snose troškove na jednake dijelove, ali ako postoji znatna razlika u pogledu njihovog udjela u imovinskom pravu o kome se odlučuje, sud će prema srazmjeru tog udjela odrediti koliki će dio troškova snositi svaki sudionik.

U vanparničnim stvarima iz stavka 2. ovog članka, sud može odlučiti da sve troškove postupka snosi sudionik u čijem se interesu postupak vodi, odnosno sudionik koji je svojim ponašanjem isključivo dao povoda za pokretanje postupka.

II - UREĐENJE OSOBNIH STANJA

1. Oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti

Članak 29.

U postupku oduzimanja i vraćanja poslovne sposobnosti sud utvrđuje da li je punoljetna osoba zbog potpune ili djelomične nesposobnosti za rasuđivanje u stanju da se samo brine o svojim pravima i interesima, te da sukladno s tim potpuno ili djelomično oduzme poslovnu sposobnost punoljetnoj osobi, ili potpuno ili djelomično vrati poslovnu sposobnost onoj punoljetnoj osobi kod koje su prestali razlozi za potpuno, odnosno djelomično oduzimanje poslovne sposobnosti.

Postupak iz stavka 1. ovog članka mora se završiti što prije, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema prijedloga.

Članak 30.

Postupak za oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti pokreće se na prijedlog:

- 1) organa starateljstva,
- 2) tužitelja,
- 3) bračnog druga, djeteta i roditelja osobe koja predlaže oduzimanje, odnosno vraćanje poslovne sposobnosti,
- 4) djeda, babe, brata, sestre, unuka i drugih osoba, ukoliko trajno žive u istom obiteljskom domaćinstvu sa osobom za koju se predlaže oduzimanje, odnosno vraćanje poslovne sposobnosti,
- 5) osobi kojoj se oduzima ili vraća poslovna sposobnost ukoliko ono može da shvati značaj i pravne posljedice svoga prijedloga,
- 6) drugih osoba ukoliko je to predviđeno zakonom. Postupak može pokrenuti i sud po službenoj dužnosti.

Članak 31.

Za vođenje postupka nadležan je sud na čijem području osoba kojoj se oduzima ili vraća poslovna sposobnost ima prebivalište, odnosno boravište.

Članak 32.

Ako je osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost vlasnik nepokretnih stvari, sud će bez odlaganja, radi zabilježbe vođenja postupka, obavijestiti organ nadležan za vođenje zemljišno-knjižne evidencije.

Članak 33.

O pokretanju postupka obaviještava se općinska služba nadležana za poslove vođenja matičnih knjiga u kojima je upisana osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost, radi evidentiranja vođenja postupka.

Članak 34.

Na sva ročišta za raspravljanje o prijedlogu pozivaju se predlagatelj, staratelj osoba kojoj se oduzima ili vraća poslovna sposobnost, odnosno njegov privremeni zastupnik i organi starateljstva.

Osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost poziva se na ročište, osim ako ova osoba po ocjeni suda nije u stanju da shvati značaj i pravne posljedice svog učešća u postupku.

Članak 35.

O oduzimanju ili vraćanju poslovne sposobnosti sud odlučuje na temelju činjenica utvrđenih na ročištu. Ako je osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost smještena u ustanovu koja obavlja zdravstvenu djelatnost (u daljnjem tekstu: zdravstvena ustanova), sud može u toj ustanovi održavati ročište na kojem će saslušati protivnika predlagatelja.

Članak 36.

Osoba prema kojoj se postupak vodi mora pregledati vještak medicinske struke odgovarajuće specijalnosti koji će dati nalaz imišljenje o njenom duševnom stanju i sposobnostima za rasuđivanje.

Vještačenje se vrši u prisustvu suca, osim kada se obavlja u zdravstvenoj ustanovi.

Članak 37.

Ukoliko je za utvrđivanje duševnog stanja i sposobnosti za rasuđivanje osobe kojoj se oduzima poslovna sposobnost pomišljenju vještaka medicinske struke neophodno da se ona smjesti u zdravstvenu ustanovu, sud može donijeti rješenje kojim će odrediti da ova osoba privremeno, ali najduže tri mjeseca bude smještena u takvoj ustanovi.

Ako se zdravstvena ustanova iz stavka 1. ovog članka nalazi na području suda koji sprovodi postupak, ovaj sud će potrebne radnje izvesti putem nadležnog suda.

Protiv rješenja iz stavka 1. ovog članka dozvoljena je žalba.

Članak 38.

Kad utvrdi da postoje uvjeti za oduzimanje poslovne sposobnosti, sud će osobi prema kojoj se vodi postupak, potpuno ili djelomično oduzeti poslovnu sposobnost.

Članak 39.

Sud može odložiti donošenje rješenja o djelomičnom oduzimanju poslovne sposobnosti zbog zloupotrebe alkohola ili drugih opojnih sredstava, ako se osnovano može očekivati da će se osoba prema kojoj se postupak vodi uzdržati od zloupotrebe alkohola ili drugih opojnih sredstava.

Sud će odložiti donošenje rješenja iz stavka 1. ovog članka ako se ta osoba samoinicijativno ili na prijedlog suda podvrgne liječenju u zdravstvenoj ustanovi.

Donošenje rješenja iz st. 1. i 2. ovog članka odlaže se na vrijeme od šest do dvanaest mjeseci.

Rješenje o odlaganju opozvat će se ako osoba kojoj se oduzima poslovna sposobnost nastavi sa zloupotrebom alkohola ili drugih opojnih sredstava u vrijeme odlaganja donošenja rješenja.

Članak 40.

Kad prestanu razlozi zbog kojih je oduzeta poslovna sposobnost, sud će po službenoj dužnosti ili na prijedlog ovlaštenih osoba iz članka 30. ovog zakona, sprovesti postupak i ovisno od njegovih rezultata donijeti rješenje kojim se protivniku predlagatelja potpuno ili djelomično vraća poslovna sposobnost.

Članak 41.

U postupku vraćanja poslovne sposobnosti shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o oduzimanju poslovne sposobnosti.

Članak 42.

Protiv rješenja o oduzimanju ili vraćanju poslovne sposobnosti žalbu mogu izjaviti osobe koje su učestvovala u postupku u roku od tri dana od dana prijema rješenja.

Osoba kojoj se oduzima poslovna sposobnost može izjaviti žalbu bez obzira na svoje zdravstveno stanje.

Žalba ne zadržava izvršenje rješenja, ako sud, iz opravdanih razloga, drugačije ne odluči. Prvostupanjski sud će žalbu sa spisima bez odlaganja dostaviti drugostupanjskom sudu, koji je dužan da donese odluku u roku od tri dana od dana prijema žalbe.

Članak 43.

Pravomoćno rješenje o oduzimanju odnosno vraćanju poslovne sposobnosti, sud će dostaviti općinskoj službi nadležnoj za poslove vođenja matičnih knjiga radi upisa u matičnu knjig urođenih i organu nadležnom za vođenje zemljišno-knjižne evidencije.

Članak 44.

Troškove postupka oduzimanja i vraćanja poslovne sposobnosti snosi predlagatelj.

2. Zadržavanje duševno bolesnih osoba u zdravstvenoj ustanovi

Članak 45.

U postupku zadržavanja u zdravstvenoj ustanovi sud odlučuje o zadržavanju duševno bolesne osobe u zdravstvenoj ustanovi kada je zbog prirode bolesti neophodno da ta osoba bude ograničena u slobodi kretanja ili kontaktiranja sa vanjskim svijetom, kao i njenom otpuštanju kad prestanu razlozi zbog kojih je zadržana.

Postupak iz stavka 1. ovog članka mora se završiti što prije, a najkasnije u roku od sedam dana.

Članak 46.

Zdravstvena ustanova može primiti na liječenje duševno bolesnu osobu, uz njenu suglasnost, ako je prema prirodi bolesti u stanju da da takvu suglasnost.

Suglasnost iz stavka 1. ovog članka daje se u pismenom obliku pred ovlaštenim organom zdravstvene ustanove, uz prisustvo dvije punoljetne osobe, koje su poslovno sposobne i pismene, a nisu zaposlene u toj zdravstvenoj ustanovi i nisu krvni srodnici primljene osobe u pravoj liniji, u pobočnoj liniji zaključno sa četvrtim stupnjem, po tzbini do drugog stupnja, ni njegov bračni drug, kao ni osoba koja ga je dovela u zdravstvenu ustanovu.

Ako je osobi iz stavka 1. ovog članka, ograničena sloboda kretanja ili kontaktiranja sa vanjskim svijetom, zdravstvena ustanova je dužna da u roku od 24 sata o tom obavijesti sud podnošenjem pismene obavijesti na način propisan člankom 47. ovog zakona.

Članak 47.

Kad zdravstvena ustanova primi na liječenje duševno bolesnu osobu bez njene suglasnosti ili bez odluke suda, dužna je da o tome odmah, a najkasnije u roku od 24 sata, pismeno obavijesti sud na čijem području se nalazi ta ustanova.

Obavijest iz stavka 1. ovog članka, sadrži podatke o primljenoj osobi i osobi koja ga je dovela u zdravstvenu ustanovu.

Uz obavijest zdravstvena ustanova dostavlja sudu, po mogućnosti, podatke o prirodi i stupnju bolesti sa raspoloživom medicinskom dokumentacijom.

Članak 48.

Zdravstvena ustanova je dužna da postupi sukladno odredbama članka 47. ovog zakona i u slučaju kad je osoba koja je primljena u zdravstvenu ustanovu uz svoju suglasnost opozove datu suglasnost, a ovlaštena osoba ili organ te zdravstvene ustanove smatra da je potrebno njeno dalje zadržavanje.

Rok za obavještanje suda teče od dana opozivanja date suglasnosti.

Članak 49.

Obavijesti iz čl. 46. i 47. ovog zakona ne podnose se ako je duševno bolesna osoba zadržana, u zdravstvenoj ustanovi na osnovu odluke donesene u postupku za oduzimanje poslovne sposobnosti ili u krivičnom, odnosno prekršajnom postupku.

Članak 50.

Ako prijem u zdravstvenu ustanovu nije izvršen na temelju odluke nadležnog suda, sud na čijem području se nalazi zdravstvena ustanova dužan je odmah po prijemu obavijesti iz čl. 46. i 47. ovog zakona ili kada na drugi način sazna za boravak duševno bolesne osobe u zdravstvenoj ustanovi bez njene suglasnosti, po službenoj dužnosti pokrenuti postupak za zadržavanje u zdravstvenoj ustanovi.

Članak 51.

Nakon pokretanja postupka o zadržavanju duševno bolesne osobe u zdravstvenoj ustanovi, sud će poduzeti mjere da tu osobu odmah pregleda vještak medicinske struke odgovarajuće specijalnosti i da da nalaz i mišljenje o duševnom stanju i sposobnosti za rasuđivanje.

Članak 52.

Sud je dužan da ispita sve okolnosti koje su od značaja za donošenje rješenja i da sasluša sve osobe koje imaju saznanje o bitnim činjenicama.

Ukoliko je to moguće i ako to neće štetno utjecati na zdravlje duševno bolesne osobe, sud će saslušati i tu osobu.

Članak 53.

Po završenom postupku sud je dužan odmah, a najkasnije u roku od tri dana, da donese rješenje kojim će odlučiti da li se osoba zadržana u zdravstvenoj ustanovi može i dalje zadržavati ili će se pustiti iz zdravstvene ustanove.

O svojoj odluci sud obavješta organ starateljstva.

Članak 54.

Kad sud odluči da se primljena osoba zadrži u zdravstvenoj ustanovi odredit će i vrijeme zadržavanja koje ne može biti duže od jedne godine.

Zdravstvena ustanova je dužna da sudu, po potrebi, dostavlja izvještaje o promjenama o zdravstvenom stanju zadržane osobe.

Članak 55.

Ako zdravstvena ustanova ocijeni da zadržana osoba treba da ostane na liječenju i po isteku vremena određenog rješenjem suda, dužna je da 30 dana prije isteka tog vremena predloži sudu produženje zadržavanja.

Članak 56.

Sud može i prije isteka vremena određenog za zadržavanje u zdravstvenoj ustanovi, po službenoj dužnosti ili na prijedlog zadržane osobe, njenog staratelja kao i osobe, odnosno organa iz članka 30. ovog zakona, da odluči o puštanju osobe iz zdravstvene ustanove, ako utvrdi da se njeno zdravstveno stanje poboljšalo u tolikoj mjeri da su prestali razlozi za dalje zadržavanje.

Članak 57.

Rješenje iz čl. 55. i 56. ovog zakona sud donosi na temelju ponovnog pregleda zadržane osobe i u postupku provedenom na isti način kao i kad je vođen postupak za zadržavanje uzdravstvenoj ustanovi.

Članak 58.

Protiv rješenja o zadržavanju u zdravstvenoj ustanovi i puštanju iz ove ustanove žalbu mogu izjaviti zdravstvena ustanova koja je zadržala duševno bolesnu osobu, zadržana osoba, njen staratelj, odnosno privremeni zastupnik i organ starateljstva i to u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

Žalba ne zadržava izvršenje, ako sud iz opravdanih razloga drugačije ne odluči.

Prvostupanjski sud će žalbu sa spisima bez odlaganja dostaviti drugostupanjskom sudu, koji je dužan da donese odluku u roku od tri dana od dana prijema žalbe.

Članak 59.

Troškove postupka zadržavanja u zdravstvenoj ustanovi snosi općina na čijem području zadržana osoba ima posljednje prebivalište, a ako nema prebivalište na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) ili je ono nepoznato, troškove snosi općina na čijem području zadržana osoba ima boravište.

3. Proglašenje nestalih osoba umrlim i dokazivanje smrti

Članak 60.

U postupku proglašenja nestalih osoba umrlim i dokazivanja smrti sud odlučuje o proglašenju nestalih osoba umrlim i o dokazivanju smrti.

Članak 61.

Umrlo osobom proglasit će se:

- 1) osobom o čijem životu za posljednjih pet godina nije bilo nikakvih vijesti, a od čijeg je rođenja proteklo šezdeset godina,
- 2) osoba o čijem životu za posljednjih pet godina nije bilo nikakvih vijesti, a za koju je vjerovatno da više nije živa,
- 3) osoba koja je nestala u brodolomu, saobraćajnoj nesreći, požaru, poplavi, zemljotresu ili u kakvoj drugoj neposrednoj smrtnoj opasnosti, a o čijem životu nije bilo nikakvih vijesti za šest mjeseci od dana prestanka takve opasnosti,
- 4) osoba koja je nestala u toku rata ili u vezi sa ratnim događajima, a o čijem životu nije bilo nikakvih vijesti za godinu dana od dana prestanka neprijateljstva.

Rokovi iz toč. 1. i 2. stavka 1. ovog članka računaju se od dana kad je prema posljednjim vijestima nestala osoba nesumnjivo bila živa, a ako se taj dan ne može točno utvrditi, ti rokovi počinju teći istekom mjeseca, odnosno godine u kojoj je nestala osoba, prema posljednjim vijestima, bila živa.

Članak 62.

Smrt neke osobe može se dokazivati po odredbama ovog zakona samo kad se smrt ne može dokazati ispravama predviđenim propisima o matičnim knjigama.

U postupku dokazivanja smrti shodno će se primijeniti odredbe o proglašenju nestalih osoba umrlim, s tim što oglasni rok ne može biti kraći od 15, niti duži od 30 dana.

Članak 63.

Za proglašenje nestale osobe umrlom i za dokazivanje smrti nadležan je sud na čijem području je ta osoba imala posljednje prebivalište, a ako nije imalo prebivalište, sud na čijem području je ta osoba imala posljednje boravište.

Članak 64.

Prijedlog za proglašenje nestale osobe umrlom i prijedlog za dokazivanje smrti može podnijeti svaka fizička i pravna osoba koja za to ima pravni interes, kao i zainteresirani organ.

Prijedlog iz stavka 1. ovog članka sadrži naročito: naziv suda, ime i prezime osobe za koje se predlaže da se proglaši umrlom, odnosno čiju smrt treba dokazati, datum rođenja i posljednje prebivalište, odnosno boravište te osobe, činjenice na kojima se zasniva prijedlog, dokaze kojima se utvrđuju te činjenice, pravni interes predlagatelja za podnošenje prijedloga, ime i prezime odnosno naziv predlagatelja i njegovu adresu.

Uz prijedlog se podnosi izvod iz matične knjige rođenih za osobu za koju se prijedlog podnosi.

Članak 65.

Po prijemu prijedloga iz članka 64. ovog zakona sud će, po potrebi, saslušati predlagatelje i svjedoke, pribaviti potrebne podatke i izvještaje i zatražiti od organa starateljstva da osobi nakoju se prijedlog odnosi odredi staratelja.

Ako sud ocijeni da nisu ispunjeni uvjeti da se postupak pokrene, donijet će rješenje kojim će prijedlog odbaciti.

Ako sud ocijeni da su ispunjeni uvjeti da se postupak pokrene, objavit će u "Službenim novinama Federacije BiH" oglas da je postupak pokrenut. U oglasu o pokretanju postupka zaproglašenje nestale osobe umrlom, navest će bitne okolnosti na kojima se prijedlog temelji, nestala osoba pozvati da se javi, aostale osobe kojima su poznati bilo kakvi podaci o životu ili smrti nestalog, pozvati da to jave sudu u roku od tri mjeseca od dana objavljivanja oglasa.

Oglas o pokretanju postupka za dokazivanje smrti neke osobe treba da sadrži naznaku dana, mjeseca i godine za koje se smatra da je ta osoba umrla i poziv osobama koje o tome nešto znaju da to jave sudu u roku od 30 dana od dana objavljivanja oglasa u "Službenim novinama Federacije BiH".

Članak 66.

Po isteku roka označenog u oglasu, sud će saslušati staratelja, a po potrebi i predlagatelja i nakon što sprovede i druge dokaze, odlučit će o prijedlogu.

Ako sud utvrdi da nisu ispunjeni uvjeti da se nestala osoba proglaši umrlom, odnosno da se utvrdi smrt, donijet će rješenje kojim se prijedlog odbija.

Članak 67.

U rješenju kojim se nestala osoba proglašava umrlom, odnosno kojim se utvrđuje smrt, naznačit će se dan, mjesec i godina, a po mogućnosti i sat koji se ima smatrati kao vrijeme smrti nestale osobe.

Kao dan smrti smatra se dan kada je nestala osoba vjerovatno umrla ili dan koji vjerovatno nije preživjela. Ako taj dan ne može da se utvrdi, kao dan smrti smatra se prvi dan poslije isteka roka iz članka 61. ovog zakona.

Članak 68.

Protiv rješenja donesenog u prvom stupnju žalbu mogu izjaviti predlagatelji, staratelj osobe koja je nestala, odnosno osobe za koju se smrt dokazuje.

Članak 69.

Pravomoćno rješenje o proglašenju nestale osobe umrlom, odnosno dokazivanju smrti sud će dostaviti općinskoj službi nadležnoj za poslove vođenja matičnih knjiga, radi upisa u matičnu knjigu umrlih.

Članak 70.

Ako je osoba koja je proglašena umrlom živa ili je umrla drugog dana, a ne onog dana koji se po rješenju suda smatra kao dan njene smrti, svaka fizička i pravna osoba koja za to ima pravni interes, kao i zainteresirani organi mogu zahtjevati od suda da se rješenje o proglašenju nestale osobe umrlom stavi van snage, odnosno preinači.

O pokretanju postupka u slučajevima iz stavka 1. ovog članka bez odlaganja će se obavijestiti sud koji je nadležan za raspravljanje zaostavštine te osobe. Postupak za raspravljanje zaostavštine koji je u toku prekinut će se, a ako je zaostavština pravomoćno raspravljena i ako je izvršen upis u zemljišne knjige ili druge javne

knjige o nepokretnostima, naredit će se da se u ove knjige stavi zabilježba o pokretanju postupka za stavljanje van snage, odnosno preinačenje rješenja o proglašenju nestale osobe umrlom.

Članak 71.

Ako se utvrdi da je nestala osoba koja je proglašena umrlom živa ili je umrla drugog dana, a ne onog koji se po rješenju suda smatra kao dan njene smrti, sud će staviti van snage, odnosno preinačiti svoje ranije rješenje.

Ako sud na temelju sprovedenog postupka ocijeni da nema mjesta stavljanju van snage ili preinačenju ranijeg rješenja, dostavit će pravomoćno rješenje o tome sudu nadležnom za raspravljanje zaostavštine radi daljeg postupanja odnosno brisanja zabilježbe u zemljišnoj knjizi i drugim javnim knjigama o nepokretnostima.

Članak 72.

Ako se osoba proglašena za umrlu javi sudu i predloži da se stavi van snage rješenje kojim je proglašena umrlom, sud će, pošto utvrdi njenu istovjetnost sa osobom koja je proglašena umrlom, bez daljeg postupka staviti van snage to rješenje.

Pravomoćno rješenje o stavljanju van snage ili preinačenju rješenja o proglašenju nestale osobe umrlom dostavit će se općinskoj službi nadležnoj za poslove vođenja matične knjige, sudu nadležnom za raspravljanje zaostavštine i organu starateljstva.

Članak 73.

Troškove postupka za proglašenje nestale osobe umrlom i za dokazivanje smrti snosi predlagatelj.

III - UREĐENJE OBITELJSKIH ODNOSA

1. Dozvola za zaključenje braka

Članak 74.

U postupku davanja dozvole za zaključenje braka, sudodlučuje o davanju dozvole za zaključenje braka između određenih osoba kada je zakonom propisano da se brak između njih može zaključiti samo na temelju dozvole suda.

Članak 75.

Postupak za davanje dozvole za zaključenje braka pokreće se na prijedlog maloljetne osobe.

Prijedlog za pokretanje postupka, sadrži osobne podatke o osobama koje žele da zaključe brak, osobne podatke o roditeljima predlagatelja, činjenice na kojima se zasniva prijedlog i dokaze o iznesenim činjenicama.

Članak 76.

Sud će na odgovarajući način ispitati sve okolnosti koje su od značaja za utvrđenje da li postoji slobodna volja i želja maloljetnika da zaključe brak, kao i da li je maloljetna osoba tjelesno i duševno sposobna za vršenje prava i dužnosti koje proizilaze iz braka.

Prije donošenja rješenja, sud će pribaviti nalaz i mišljenje zdravstvene ustanove i mišljenje organa starateljstva, saslušati će predlagatelje i osobu s kojom želi da zaključi brak, roditelja i listaratelja odnosno usvojitelja predlagatelja, a po potrebi može da izvede i druge dokaze. Sud neće saslušati roditelja kome je oduzeto roditeljsko pravo, a ocijenit će da li će saslušati roditelja koji bez opravdanih razloga ne vrši roditeljsko pravo.

Sud će, po pravilu, saslušati predlagatelja bez prisustva ostalih sudionika u postupku.

Sud je dužan da utvrdi i osobna svojstva, imovinsko stanje i druge bitne okolnosti koje se odnose na osobu sa kojom predlagatelj želi da zaključi brak.

U postupku sud će na odgovarajući način ispitati opravdanost prijedloga vodeći računa o ostvarivanju ciljeva braka i o zaštiti obitelji, kao i važećim shvatanjima sredine u kojoj žive osobe koje žele da zaključe brak.

Članak 77.

Rješenje o davanju dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagatelju i osobi sa kojom predlagatelj želi da zaključi brak, roditeljima odnosno starateljima predlagatelja i nadležnom organu starateljstva.
Rješenje kojim se odbija prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagatelju.

Članak 78.

Protiv rješenja kojim se dozvoljava zaključenje braka, žalbu mogu da izjave svi sudionici u postupku iz stavka 1. članka 77. ovog zakona, a protiv rješenja kojim se odbija prijedlog zadavanje dozvole, žalbu može izjaviti samo predlagatelj.

Članak 79.

Osobe kojima je dozvoljeno zaključenje braka ne mogu brak zaključiti prije pravomoćnosti rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka.

Članak 80.

Prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka može se povući do pravomoćnosti rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka.

2. Produženje i prestanak roditeljskog prava

Članak 81.

U postupku produženja i prestanka roditeljskog prava, sud odlučuje o produženju i prestanku roditeljskog prava kada je to zakonom propisano.

Postupak iz predhodnog stavka 1. ovog članka mora se završiti što prije, a najkasnije u roku od 15 dana od dana podnošenja prijedloga.

Članak 82.

Postupak za produženje i prestanak roditeljskog prava pokreće se na prijedlog roditelja odnosno usvojitelja ili organa starateljstva.

Članak 83.

Osoba nad kojom se produžuje roditeljsko pravo ili se određuje prestanak tog prava, u postupku iz članka 82. ovog zakona, zastupa poseban staratelj kojeg odredi organ starateljstva ili privremeni zastupnik kojeg odredi sud koji sprovodi postupak za produženje ili prestanak roditeljskog prava.

Članak 84.

Sud će po službenoj dužnosti utvrditi sve činjenice koje su bitne za donošenje rješenja. Radi donošenja rješenja sud će održati ročište na koje će pozvati predlagatelja, organ starateljstva i roditelje osobe iz članka 83. ovog zakona, bez obzira na to da li su oni predložili pokretanje postupka, a na ročištu obavezno saslušati roditelje i predstavnike organa starateljstva, te pribaviti mišljenje o cjelishodnosti produženja roditeljskog prava.

Stanje duševnog zdravlja i sposobnosti osobe iz članka 83. ovog zakona, utvrđuju se na način određen u članku 36. ovog zakona.

Članak 85.

U postupku produženja i prestanka roditeljskog prava shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o oduzimanju i vraćanju poslovne sposobnosti.

3. Oduzimanje i vraćanje roditeljskog prava

Članak 86.

U postupku oduzimanja i vraćanja roditeljskog prava sud odlučuje o oduzimanju i vraćanju roditeljskog prava kada je to zakonom određeno.

Postupak iz stavka 1. ovog članka mora se završiti što prije, a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema prijedloga.

Članak 87.

Postupak za oduzimanje i vraćanje roditeljskog prava pokreće se na prijedlog roditelja odnosno usvojitelja koji ima roditeljsko pravo ili organa starateljstva, a postupak za vraćanje roditeljskog prava pokreće se i na prijedlog roditelja kojem je bilo oduzeto to pravo.

Članak 88.

Ako postupak nije pokrenut na prijedlog organa starateljstva, sud će bez odlaganja obavijestiti ovaj organ o pokretanju postupka i pozvati ga da sudjeluje u postupku.

Članak 89.

Sud će, po službenoj dužnosti, utvrditi sve činjenice koje su bitne za donošenje rješenja.

Radi utvrđivanja bitnih činjenica, sud će održati ročište na koje će pozvati predlagatelja, organ starateljstva, oba roditelja i staratelja osobe čijem se roditelju oduzima, odnosno vraća roditeljsko pravo.

Sud je obavezan da sasluša roditelje, a maloljetnik se saslušava samo kad je to neophodno i nije štetno za njegovo duševno zdravlje.

Pri donošenju rješenja o oduzimanju i vraćanju roditeljskog prava, sud će uzeti u obzir i želje maloljetnika, ako je sposoban da ih izrazi.

Članak 90.

U postupku oduzimanja i vraćanja roditeljskog prava shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o oduzimanju i vraćanju poslovne sposobnosti.

IV - UREĐENJE IMOVINSKIH ODNOSA

1. Raspravljavanje zaostavštine

a) Zajedničke odredbe

Članak 91.

U postupku za raspravljavanje zaostavštine sud utvrđuje tko su nasljednici umrlog, koja imovina sačinjava njegovu zaostavštinu i koja prava iz zaostavštine pripadaju nasljednicima, legatarima i drugim osobama.

Članak 92.

Sudionikom u postupku raspravljanja zaostavštine smatraju se nasljednici i legatari, kao i druga osoba koja ostvaruje neko pravo iz zaostavštine.

Članak 93.

Postupak za raspravljanje zaostavštine sud pokreće po službenoj dužnosti čim sazna da je neka osoba umrla ili da je proglašena umrlom.

Članak 94.

Izvođenje dokaza i uzimanje izjave o odricanju od nasljeđa vrši sudac sa zapisničarom. Ostale izjave i prijedloge sudionika mogu uzimati na zapisnik i drugi ovlašteni djelatnici u sudu.

Članak 95.

O radnjama izvršenim u postupku sastavlja se zapisnik.

O manje važnim izjavama učesnika i obavještenjima koje sud prikuplja može se, umjesto zapisnika, sačiniti samo bilješka uspisu. Zapisnik potpisuju sudionici ako su prisustvovali radnji u postupku, sudac i zapisničar odnosno drugi ovlašćeni djelatnik koji je sastavio zapisnik.

Bilješku u spisu potpisuje njen sastavljiivač.

Članak 96.

Za raspravljanje zaostavštine osobe koja je u času smrti imala prebivalište u Federaciji, a koja je državljanin Bosne i Hercegovine, u pogledu nepokretne imovine koja se nalazi na teritoriju Bosne i Hercegovine i u pogledu njegove pokretne imovine, bez obzira gdje se nalazi, isključivo je nadležan sud u Federaciji.

Ako se nepokretna imovina osoba iz stavka 1. ovog članka nalazi u inozemstvu, sud u Federaciji bit će nadležan samo ako po zakonima države u kojoj se nalazi imovina nije nadležan inozemni organ.

Članak 97.

Za raspravljanje zaostavštine mjesno je nadležan sud na čijem područje ostavitelj imao prebivalište u vrijeme smrti, a ako ostavitelj u vrijeme smrti nije imao prebivalište, nadležan je sudna čijem području je ostavitelj imao boravište (u daljem tekstu: ostavinski sud), ukoliko zakonom ili međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.

Ako ostavitelj u vrijeme smrti nije imao prebivalište ni boravište u Federaciji nadležan je ostavinski sud u Federaciji na čijem području se nalazi zaostavština ili pretežan dio zaostavštine.

Privremene mjere za osiguranje zaostavštine može narediti sud na čijem području je ostavitelj umro, kao i sud na čijem području se nalazi zaostavština.

Članak 98.

Sudionici u postupku za raspravljanje zaostavštine ne mogu ugovoriti ni stvarnu ni mjesnu nadležnost suda.

b) Prethodne radnje

Članak 99.

Kad je neka osoba umrla ili proglašena za umrlu, organ općinske službe nadležan za poslove vođenja matičnih knjiga koji vrši upis smrti u matičnu knjigu umrlih, dužan je da u roku od 15 dana po izvršenom upisu dostavi ostavinskom sudu smrtovnicu za umrlog.

Ako organ iz stavka 1. ovog članka nije u mogućnosti da pribavi podatke za sastavljanje smrtovnice, dostavit će smrtovnicu samo s onim podacima s kojima raspolaže (u daljem tekstu: nepotpuna smrtovnica), navodeći razloge zbog kojih nije mogao sastaviti potpunu smrtovnicu, i ukazujući na podatke koji bi mogli poslužiti ostavinskom sudu na pronalaženje nasljednika i imovine umrlog.

Ako je neka osoba umrla van područja općine u kojoj je imalo prebivalište ili boravište, organ uprave nadležan za poslove vođenja matičnih knjiga dostavit će ostavinskom sudu izvod izmatične knjige umrlih, kao i podatke kojima raspolaže, a koji mogu poslužiti za sastavljanje smrtovnice. Smrtovnica se sastavlja i u slučaju kad umrli nije ostavio imovinu.

Članak 100.

Smrtnica se sastavlja na temelju podataka dobijenih od srodnika umrlog, od osobe s kojima je umrli živio, kao i od drugih osoba koje mogu pružiti podatke koji se unose u smrtnicu.

Članak 101.

Ako je ostavinskom sudu dostavljena nepotpuna smrtnica ili samo izvod iz matične knjige umrlih, sud će sam prema okolnostima upotpuniti ili sastaviti smrtnicu ili će sastavljanje smrtnice povjeriti organu uprave nadležnom za poslove vođenja matične knjige.

Sud može, kad je to cjelishodno, sam sastaviti smrtnicu i van slučajeva iz stavka 1. ovog članka ako je izvodom iz matične knjige umrlih ili drugom javnom ispravom dokazana smrt neke osobe ili njegovo proglašenje umrlim.

Članak 102.

U smrtnicu se unose podaci:

- 1) ime i prezime umrlog i imena njegovih roditelja, zanimanje, datum rođenja i državljanstvo umrlog, a za umrle ženske osobe i njihovo djevojačko prezime,
- 2) dan, mjesec i godina, mjesto, i po mogućnosti, sat smrti,
- 3) prebivalište, odnosno boravište koje je umrli imao,
- 4) ime i prezime, datum rođenja, zanimanje, prebivalište odnosno boravište bračnog druga umrlog i bračne, vanbračne i usvojene djece,
- 5) ime i prezime, datum rođenja i prebivalište odnosno boravište ostalih srodnika koji bi mogli biti pozvani na nasljeđe na osnovu zakona, kao i osobe koje su pozvane na nasljeđe na osnovu testamenta,
- 6) približna vrijednost nepokretne imovine i posebno približna vrijednost pokretne imovine umrlog.

U smrtnici, po mogućnosti, treba navesti još i: mjesto gdje se nalazi imovina koju je umrli ostavio, da li ima imovine za čije držanje, čuvanje ili prijavljivanje postoje posebni propisi, da li ima gotovog novca, papira od vrijednosti, dragocjenosti, štednih knjižica ili kakvih drugih važnih isprava, da li je umrli ostavio dugove i koliko, da li je ostavio pismeni testament ili ugovor o doživotnom izdržavanju ili sporazum o ustupanju ili raspodjeli imovine za života i gdje se oni nalaze, a ako je umrli sačinio usmeni testament, onda još i ime i prezime, zanimanje i boravište svjedoka pred kojima je usmeni testament sačinjen. U smrtnici će se posebno naznačiti da li se očekuje rođenje djeteta umrlog i da li njegova djeca ili bračni drug imaju staratelja.

Ako je prije ostavitelja umro njegov bračni drug ili koje njegovo dijete, ili koja druga osoba koja bi mogla biti pozvana na nasljeđe, u smrtnici će se naznačiti datum i mjesto njihove smrti.

Članak 103.

Popis i procjena imovine umrlog vrši se po odluci ostavinskog suda kad se ne zna za nasljednike ili za njihovo boravište, kada su nasljednici osobe koje uslijed maloljetstva, duševne bolesti ili drugih okolnosti nisu sposobne nikako, ili nisu sposobne potpuno da se same staraju o svojim poslovima, kada zaostavština treba da se preda općini ili drugoj pravnoj osobi, kao i u drugim opravdanim slučajevima.

Sud će narediti da se izvrši popis i procjena i u slučaju kad to zahtijevaju nasljednici, legatari ili povjerioci umrlog.

Popis i procjena imovine izvršit će se i bez odluke suda prilikom sastavljanja smrtnice, ako to traži jedan od nasljednika ili legatara.

Članak 104.

Popis imovine će obuhvatiti cjelokupnu nepokretnu i pokretnu imovinu koja je bila u posjedu umrlog u vrijeme njegove smrti.

Popis će obuhvatiti i imovinu koja je pripadala umrlom, a nalazi se kod druge osobe, sa naznačenjem kod koga se nalazi ta imovina i po kom temelju, kao i imovinu koju je držao umrli, a za koju se utvrdi da nije njegovo vlasništvo.

U popisu imovine zabilježiti će se potraživanja i dugovi umrlog, a posebno neplaćeni porezi i doprinosi državi.

Članak 105.

Pokretne stvari popisuju se po vrsti, rodu, broju, mjeri i težini ili pojedinačno.

Nepokretnosti se popisuju pojedinačno sa naznakom mjesta gdje se nalaze, vrste i opisa objekta, kulture zemljišta, i zemljišno-knjižnih podataka, ako su poznati.

Prilikom popisivanja imovine istovremeno će se naznačiti vrijednost pojedinih pokretnih i nepokretnih stvari koje ulaze u zaostavštinu.

Članak 106.

Popis i procjenu imovine vrši nadležna općinska služba. Popis i procjenu imovine može vršiti i radnik suda koga sudac odredi. Popis i procjena imovine vrše se u prisustvu dvije punoljetne osobe, a kada je to potrebno i uz sudjelovanje vještaka. Popisu i procjeni imovine može prisustvovati svaka zainteresirana osoba.

Članak 107.

Nadležni općinski organ uprave koji je izvršio popis i procjenu imovine, dostavit će podatke o izvršenom popisu i procjeni ostavinskom sudu.

Članak 108.

Kada se u zaostavštini pronađu predmeti za čije držanje, čuvanje ili prijavljivanje postoje posebni propisi, s njima će se poslije izvršenog popisa postupati po tim propisima.

Članak 109.

Ako se prigovori izvršenom popisu ili izvršenoj procjeni imovine, sud može, ako to smatra za potrebno, odrediti da djelatnik suda ponovo izvrši popis ili procjenu imovine.

Ako popis imovine nije izvršen, sud može na temelju podataka zainteresiranih osoba sam utvrditi imovinu koja ulazi u zaostavštinu.

Članak 110.

Ako se utvrdi da nijedan od prisutnih nasljednika nije sposoban da upravlja imovinom (zaostavštinom), a nema zakonskog zastupnika, ili ako su nasljednici nepoznati ili odsutni, ili kad druge okolnosti nalažu naročitu opreznost, nadležna općinska služba predat će u hitnim slučajevima imovinu ili njen dio na čuvanje pouzdanom licu, i o tome će odmah obavijestiti sud na čijem se području ta imovina nalazi, koja može ovu mjeru izmijeniti ili ukinuti.

Gotov novac, papire od vrijednosti, dragocjenosti, štedne knjižice i druge važne isprave treba u takvom slučaju predati na čuvanje sudu na čijem području se imovina nalazi. Ovaj sud će obavijestiti ostavinski sud o svim mjerama za osiguranje zaostavštine.

Članak 111.

Kad je po ovom zakonu potrebno postaviti privremenog zastupnika zaostavštine, postavljanje će se izvršiti ostavinski sud.

Prije postavljanja privremenog staratelja, sud će, po mogućnosti, zatražiti mišljenje u pogledu osobnosti staratelja od osobe kojesu pozvane na nasljeđe.

Članak 112.

Mjere za osiguranje zaostavštine može odrediti ostavinski sud u tijeku cijelog postupka za raspravljanje zaostavštine.

c) Postupak sa testamentom

Članak 113.

Organ koji sastavlja smrtovnicu provjerit će da li je umrli ostavio pismeni testament, odnosno da li postoji isprava o usmenom testamentu.

Testament koji je umrli ostavio dostavit će se sudu zajedno sa smrtovnicom.

Članak 114.

Kad sud utvrdi da je osoba koja je ostavila testament umrla ili da je proglašena umrlom otvorit će njen testament bez povrede pečata, pročitat će ga i o tome sastaviti zapisnik. Na ovaj način će se postupiti bez obzira da li je testament po zakonu punovažani da li ima više testamenata.

Otvaranje i čitanje testamenta izvršit će se u prisustvu dvije punoljetne osobe koje mogu biti i osobe koje su pozvane na nasljeđe. Proglašenju testamenta mogu prisustvovati nasljednici, legatari i druge zainteresirane osobe i tražiti prijepis testamenta. Sud kod koga se testament nađe ili kome bude podnesen otvorit će i pročitati testament iako je za raspravljanje zaostavštine nadležan drugi sud ili inozemni organ.

Članak 115.

Zapisnik o proglašenju pismenog testamenta treba da sadrži podatke:

- 1) koliko je testamenata nađeno, koji datum nose i gdje su nađeni,
- 2) tko je testament predao sudu ili sastavljaču smrtovnice,
- 3) da li je testament predat otvoren ili zatvoren i kakvim je pečatom bio zapečaćen,
- 4) koji su svjedoci prisustvovali otvaranju i proglašenju testamenta.

Ako je prilikom otvaranja testamenta primjećeno da je pečat povrijeđen ili da je u testamentu nešto brisano, precrtano i ispravljeno ili ako se što drugo nađe sumnjivo mora se to u zapisniku navesti.

Zapisnik potpisuje sudac, zapisničar i svjedoci. Na proglašeni testament sud će staviti potvrdu o njegovom proglašenju sa nazankom datuma proglašenja, kao i broj i datum ostalih pronađenih testamenata.

Članak 116.

Ako je umrli sačinio usmeni testament i o tome postoji isprava koju su svjedoci svoje ručno potpisali, sud će sadržinu ove isprave proglasiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta.

Ako takve isprave nema, svjedoci pred kojim je usmeni testament izjavljen saslušat će se pojedinačno o sadržini testamenta, a naročito o okolnostima od kojih ovisi njegova punovažnost, pa će se zapisnik o saslušanju ovih svjedoka proglasiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta.

Ako sudionik zahtjeva da se svjedoci usmenog testamenta saslušaju pod zakletvom ili ako sud nađe da je takvo saslušanje potrebno, odredit će ročište za saslušanje ovih svjedoka na koje će pozvati predlagatelje, a ostale zainteresirane osobe samo ako se time ne bi odugovlačio postupak.

Članak 117.

Ako je pismeni testament nestao ili je uništen neovisno od ostaviteljeve volje, a među zainteresiranim osobama nema spora o postojanju tog testamenta, o obliku u kome je sastavljen, onačinu nestanka ili uništenja, kao ni o sadržini testamenta, ostavinski sud će o tome saslušati sve zainteresirane osobe i po njihovim prijedlozima izvesti potrebne dokaze, pa će taj zapisnik proglasiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta.

Ako bi zaostavština, kad ne bi bilo testamenta, postala državno vlasništvo, sporazum zainteresiranih osoba o ranijem postojanju testamenta, o njegovom obliku i sadržini važi samo uz suglasnost nadležnog javnog pravobranilaštva. Ako među zainteresiranim osobama ima osoba koje nisu sposobne da se same staraju o svojim poslovima, sporazumi iz ove odrebe važe samo uz suglasnost organa starateljstva.

Članak 118.

Zapisnik o proglašenju testamenta sa izvornim pisanim testamentom, odnosno ispravom o usmenom testamentu ili zapisnik o saslušanju svjedoka usmenog testamenta, dostavit će se ostavinskom sudu, a sud koji je testament proglasio zadržat će njihov prijepis.

Izvorni pismeni testament, isprava o usmenom testamentu, zapisnik o saslušanju svjedoka usmenog testamenta, kao i zapisnik o sadržini nestalog ili uništenog pismenog testamenta, čuvat će se u sudu odvojeno od drugih spisa, a njihov ovjereni prijepis priložit će se spisima.

- d) Postupak ostavinskog suda po prijemu smrtovnice

Članak 119.

Po prijemu smrtovnice sud će ispitati da li je nadležan za raspravljanje zaostavštine, pa ako ustanovi da nije nadležan dostavit će spise predmeta nadležnom sudu.

Ako sud ustanovi da je za raspravljanje zaostavštine nadležan inozemni organ, rješenjem će se proglasiti ne nadležnim.

Članak 120.

Ako je ostavitelj postavio izvršitelja testamenta, sud će to izvršitelju testamenta saopćiti i pozvati ga da u određenom roku izjavi da li se prima te dužnosti.

Članak 121.

Ako se očekuje rođenje djeteta koje bi bilo pozvano na nasljeđe, ostavinski sud će o tome obavijestiti organ starateljstva. Ako organ starateljstva drugačije ne odredi, o pravima još ne rođenog djeteta starat će se jedan od njegovih roditelja.

Članak 122.

Ako prema podacima iz smrtovnice umrli nije ostavio imovinu ili je ostavio samo pokretnu imovinu, a nijedna od osoba pozvanih na nasljeđe ne traži da se sprovede rasprava, ostavinski sud će rješenjem odlučiti da se ne raspravlja zaostavština.

Kad sud odluči da se ne raspravlja zaostavština, obavijestit će o tome organ starateljstva ako među nasljednicima ima osoba koje nisu sposobne da se staraju o svojim poslovima, a nemaju roditelje.

Ako je sud odlučio da se ne raspravlja zaostavština zbog razloga iz stavka 2. ovog članka, osobe pozvane na nasljeđe mogu ostvariti prava koja im pripadaju kao nasljednicima.

Članak 123.

Kad se po zakonu može tražiti izdvajanje zaostavštine od imovine nasljednika, sud će na prijedlog ovlašćenih osoba narediti to izdvajanje primjenjujući pritom shodno odredbe ovog zakona o privremenim mjerama za osiguranje zaostavštine.

e) Raspravljanje zaostavštine

Članak 124.

Za raspravljanje zaostavštine sud će odrediti ročište.

U pozivu na ročište sud će zainteresirane osobe obavijestiti o pokretanju postupka i o postojanju testamenta ako postoji i pozvati da odmah dostave sudu pismeni testament, odnosno ispravu o usmenom testamentu, ako se kod njih nalazi ili da naznače svjedoke usmenog testamenta.

Sud će u pozivu upozoriti zainteresirane osobe da mogu do završetka postupka dati sudu izjavu da li se primaju nasljeđa, ili se nasljeđa odriču, a ako na ročište ne dođu ili ne daju izjavu, daće sud o njihovom pravu odlučiti prema podacima kojima raspolaže.

O pokretanju postupka za raspravljanje zaostavštine, ako je umrli ostavio testament sud će obavijestiti i na ročište pozvati i one osobe koje bi mogle po zakonu polagati pravo na nasljeđe.

Ako je umrli postavio izvršitelja testamenta sud će i njega obavijestiti o pokretanju postupka.

Članak 125.

Ako se ne zna da li umrli ima nasljednika, sud će oglasom pozvati osobe koje polažu pravo na nasljeđe da se prijave sudu u roku od jedne godine od dana objavljivanja oglasa u "Službenim novinama Federacije BiH".

Oglas će se objaviti i na oglasnoj tabli suda, a po potrebi i nadrugim prigodan način.

Po odredbama st. 1. i 2. ovog članka sud će postupiti i ako je nasljedniku postavljen privremeni zastupnik zbog toga što je boravište nasljednika nepoznato, a nasljednik nema punomoćnika ili zbog toga što se nasljednik ili njegov zakonski zastupnik, koji nemaju punomoćnika, nalaze u inozemstvu, a dostavljanje se nije moglo izvršiti prema odredbama Zakona o parničnom postupku.

Po isteku roka iz stavka 1. ovog članka sud će raspraviti zaostavštinu na temelju izjave postavljenog staratelja i podataka kojima sud raspolaže.

Članak 126.

U postupku za raspravljanje zaostavštine sud će raspraviti sva pitanja koja se odnose na zaostavštinu, a naročito o pravu na nasljeđe, o veličini nasljednog dijela i pravu na legat. O pravima iz stavka 1. ovog članka, sud po pravilu, odlučuje nakon što od zainteresiranih osoba uzme potrebne izjave.

O pravima osoba koje nisu došle na ročište, a uredno su pozvane, sud će raspraviti prema podacima sa kojima raspolaže, uzimajući u obzir njihove pismene izjave koje sud primi do donošenja rješenja.

Prilikom raspravljanja zaostavštine zainteresirane osobomogu davati izjave bez prisustva drugih zainteresiranih osoba, i nije potrebno da se u svakom slučaju tim osobama daje prilika da se izjasne o izjavama drugih zainteresiranih osoba.

Ako sud posumnja da je osoba koja po zakonu polaže pravo na nasljeđe jedini ili najbliži srodnik umrlog, može saslušati i osobe za koje smatra da bi mogle imati jednako ili jače pravo na nasljeđe, a može te osobe pozvati i oglasom po odredbama članka 125. ovog zakona.

Članak 127.

Ako se nasljednik primio nasljeđa ili se odrekao nasljeđa, izjavu o tome mora potpisati nasljednik ili njegov zastupnik.

Potpis na izjavi o primanju nasljeđa ili o odricanju od nasljeđa koja je podnesena sudu, kao i potpis na punomoći moraju biti ovjereni.

U izjavi treba navesti da li se nasljednik prima, odnosno odriče dijela koji mu pripada na temelju zakona ili na temelju testameta, ili se izjava odnosi na nužni dio.

Izjavu o odricanju od nasljeđa nasljednik može dati pred ostavinskim sudom ili pred svakim drugim nadležnim sudom. Ovu izjavu sa istim pravnim dejstvom nasljednik može dati i pred konzularnim predstavnikom ili diplomatskim predstavnikom

Bosne i Hercegovine koji vrši konzularne poslove. Prilikom davanja izjave o odricanju od nasljeđa, sud će nasljednika upozoriti da se može odreći od nasljeđa samo u svoje ime ili u ime svojih potomaka.

Članak 128.

Sud će prekinuti raspravljanje zaostavštine i uputiti sudionike da pokrenu parnicu pred sudom ili postupak pred organom uprave, ako su među sudionicima sporne činjenice od kojih ovisi neko njihovo pravo.

Sud će postupiti u smislu stavka 1. ovog članka naročito ako su sporne:

1) činjenice od kojih ovisi pravo na nasljeđe, a naročito punovažnost ili sadržina testameta ili odnos nasljednika i ostavitelja na temelju koga se po zakonu nasljeđuje,

2) činjenice od kojih ovisi osnovanost zahtjeva nadživjelog bračnog druga i potomaka ostaviteljevih, koji su živjeli sa ostaviteljem u istom domaćinstvu, da im se iz zaostavštine izdvoje predmeti domaćinstva, koji služe za zadovoljenje svakodnevnih potreba,

3) činjenice od kojih ovisi veličina nasljednog dijela, a naročito uračunavanje u nasljedni dio,

4) činjenice od kojih ovisi osnovanost isključenja nužnih nasljednika ili osnovanost razloga za nedostojnost,

5) činjenice o tome da li se neka osoba odrekla nasljeđa.

Ako ne postoji spor o činjenicama iz stavka 2. ovog članka, već se sudionici spore o primjeni prava, ostavinski sud raspraviti će pravna pitanja u postupku za raspravljanje zaostavštine.

Članak 129.

Ako među sudionicima postoji spor o pravu na legat ili o drugom pravu iz zaostavštine, sud će uputiti sudionike da pokrenu parnicu ili postupak pred organom uprave, ali neće prekidati raspravljanje zaostavštine.

Članak 130.

Ako se nasljednici spore bilo o činjenicama bilo o primjeni prava sud će prekinuti raspravljanje zaostavštine i uputiti učesnike da pokrenu parnicu pred sudom ili postupak pred organom uprave u slijedećim slučajevima:

1) ako između nasljednika postoji spor o tome da li neka imovina ulazi u zaostavštinu,

2) ako između nasljednika postoji spor povodom zahtjeva potomaka ili usvojenika ostavitelja koji su s njim živjeli u zajednici da im se iz zaostavštine izdvoji dio koji odgovara njihovom doprinosu u povećanju vrijednosti ostaviteljeve imovine.

Članak 131.

Sud će uputiti na parnicu pred sudom odnosno na postupak pred organom uprave onog sudionika čije pravo smatra manje vjerovatnim.

Ako sud prekine postupak, odredit će rok u kome treba pokrenuti parnicu pred sudom, odnosno pred organom uprave.

Ako sudionik u određenom roku postupi po rješenju suda, prekid postupka trajat će dok parnica pred sudom odnosno postupak pred organom uprave ne bude pravomoćno završen.

Ako sudionik u određenom roku ne postupi po rješenju suda, nastaviti će se raspravljanje zaostavštine, i ako sudionik dozavršetka tog postupka ne podnese dokaz da je pokrenuo parnicu pred sudom, odnosno postupak pred organom uprave, dovršit će se

raspravljanje zaostavštine bez obzira na zahtjeve u pogledu kojih je sudionik upućen na parnicu pred sudom odnosno na postupak pred organom uprave.

Kad je ostavinski sud raspravio zaostavštinu po stavku 4. ovog članka, kao i kad je raspravio zaostavštinu, a trebalo je da sudionike uputi na parnicu, pravomoćnost odluke ostavinskog suda ne sprečava da se o odnosnom zahtjevu pokrene parnica.

f) Rješenje o nasljeđivanju i legatu

Članak 132.

Kad sud utvrdi kojim osobama pripada pravo na nasljeđe proglasit će te osobe za nasljednike rješenjem o nasljeđivanju.

Rješenje o nasljeđivanju sadrži:

1) ime i prezime umrlog i ime njegovog roditelja, zanimanje, datum rođenja i državljanstvo umrlog, a za umrle ženske osobe i njihovo djevojačko prezime,

2) označenje nepokretnosti sa podacima iz zemljišnih knjiga, kao i označenje pokretnih stvari sa pozivom na popis,

3) ime i prezime, zanimanje i prebivalište nasljednika prema ostavitelju, da li nasljeđuje kao zakonski ili testamentarni nasljednik, ako ima više nasljednika i dio u kome učestvuje u nasljeđu,

4) da li je i koliko pravo nasljednika odloženo zbog ne prispjelog vremena, ili je ograničeno na izvjesno vrijeme, ili je odloženo zbog neispunjenog uvjeta ili je ovisno od raskidnog uvjeta odnosno naloga koji se ima smatrati kao raskidni uvjet, ili je ograničeno pravo plodouživanja i u čiju korist,

5) ime i prezime, zanimanje i plodouživanje osoba kojima je pripao legat, plodouživanje, ili koje drugo pravo iz zaostavštine sa točnim naznačenjem tog prava.

Ako u postupku za raspravljanje zaostavštine svi nasljednici sporazumno predlože diobu i način diobe, sud će ovaj sporazum unijeti u rješenje o nasljeđivanju.

Članak 133.

Rješenje o nasljeđivanju dostavit će se svim nasljednicima i legatarima, kao i osobama koje su u tijeku postupka istakle zahtjev za nasljeđe.

Pravomoćno rješenje o nasljeđivanju dostavit će se organu nadležnom za vođenje zemljišno-knjižne evidencije.

Članak 134.

Kad budu podneseni dokazi o izvršenju i osiguranju obveza koje su nasljedniku naložene testamentom u korist osobe koja nije sposobna da se sama stara o svojim poslovima ili za postizanje neke opće korisne svrhe, sud će narediti da se u zemljišnu knjigu ili drugu odgovarajuću evidenciju izvrše potrebni upisi, kao i da se ovlaštenim osobama predaju pokretne stvari koje senalaze na čuvanju kod suda.

Članak 135.

Kad je pravo nasljednika ili legatara odloženo zbog ne prispjelog vremena, ili je ograničeno na izvjesno vrijeme, ili je odloženo zbog neispunjenog uvjeta ili je ovisno od raskidnog uvjeta odnosno naloga koji se ima smatrati kao raskidni uvjet, sud će po prijedlogu zainteresiranih osoba odrediti privremene mjere za osiguranje odnosnog dijela zaostavštine po odredbama zakona kojim je uređen izvršni postupak, ukoliko testamentom nije drugačije određeno.

Članak 136.

Ako nasljednici ne osporavaju legat, sud može i prije donošenja rješenja o nasljeđivanju, na zahtjev legatara donijeti posebno rješenje o legatu. U tom slučaju shodno će se primjenjivati odredbe ovog zakona o dostavljanju pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju nadležnom organu uprave, odnosno organu koji vodi zemljišne knjige i druge odgovarajuće evidencije i o predaji pokretnih stvari koje se nalaze na čuvanju kod suda.

Članak 137.

Kad sud utvrdi da nema nasljednika, ili kad se ne zna da li ima nasljednika, a u roku propisanom ovim zakonom ne javi se nitko ko polaže pravo na nasljeđe, sud će donijeti rješenje da se zaostavština preda nadležnoj općini.

Članak 138.

Pravomoćno rješenje o nasljeđivanju ili legatu vezuje sudionike koji su sudjelovali u postupku raspravljanja zaostavštine, ukoliko im nije priznato pravo da svoj zahtjev ostvaruju u parnici.

g) Nasljedno-pravni zahtjevi poslije pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju

Članak 139.

Ako se po pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju pronađe imovina za koju se u vrijeme donošenja rješenja nije znalo da pripada zaostavštini, sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu, već će ovu imovinu novim rješenjem raspodijeliti na temelju ranije donesenog rješenja o nasljeđivanju (dopunsko rješenje). Ako ranije nije raspravljana zaostavština, sud će raspraviti zaostavštinu samo ako se pronađena imovina sastoji iz nepokretnosti.

Ako se pronađena imovina sastoji od pokretne imovine, sud će raspraviti zaostavštinu samo na zahtjev zainteresiranih osoba.

Prije raspravljanja naknadno pronađene imovine, sud će pozvati nasljednike koji su se odrekli od nasljeđa da se u određenom roku izjasne da li ostaju kod odricanja ili traže da im se prizna pravo na nasljeđe na naknadno pronađenoj imovini. Rješenje kojim je raspodijeljena naknadno pronađena imovina, sud će dostaviti i nasljednicima koji su se odrekli nasljeđa.

Članak 140.

Ako se po pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju pronađe testament, sud će ga proglasiti i dostaviti ostavinskom sudu, a zadržat će njegov prijepis.

Ostavinski sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu već će obavijestiti zainteresirane osobe o proglašenju testamenta i upozoriti ih da mogu svoja prava na temelju testamenta ostvariti u parničnom postupku.

Članak 141.

Ako je po pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju ili rješenja o legatu neka osoba koja nije učestvovala u postupku za raspravljanje zaostavštine polaže pravo na zaostavštinu kao nasljednik, ostavinski sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu već će tu osobu uputiti da može svoje pravo ostvariti u parničnom postupku.

Članak 142.

Kad je raspravljanje zaostavštine završeno pravomoćnim rješenjem o nasljeđivanju ili rješenjem o legatu, a postoje uvjeti za ponavljanje postupka, po pravilima parničnog postupka, neće se ponoviti postupak za raspravljanje zaostavštine, već sudionici svoja prava mogu ostvariti u parničnom postupku.

h) Postupak kad je za raspravljanje zaostavštine nadležan inozemni organ

Članak 143.

Kad je za raspravljanje zaostavštine nadležan inozemni organ, sud na čijem je području ostavitelj umro izdat će po prijemu smrtovnice oglas kojim će pozvati sve osobe u zemlji koje imaju zahtjeve prema zaostavštini kao nasljednici, legatari ili povjerioci, da u oglasnom roku, koji ne može biti kraći od 30 dana ni duži od šest mjeseci i koji teče od dana objavljivanja oglasa u "Službenim novinama Federacije BiH", prijave svoje zahtjeve, jer će se u protivnom slučaju pokretna imovina iz zaostavštine predati nadležnom organu inozemne države ili osobi koju taj organ ovlasti za prijem te imovine.

Oglas će se, pored objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH", objaviti i na oglasnoj tabli suda, a po potrebi i na drugi prigodan način. Jedan primjerak oglasa dostavit će se najbližem diplomatskom ili konzularnom predstavniku odnosne strane države u našoj zemlji. Sud neće izdati oglas ako se radi o maloj vrijednosti zaostavštine.

Ako se ne izda oglas iz stavka 3. ovog članka, zaostavština se ne smije predati prije nego što proteknu tri mjeseca od dana smrti stranog državljanina.

Članak 144.

Ako koji od nasljednika ili legatara prijavi svoj zahtjev, sud će zadržati zaostavštinu odnosno njen dio koji je potreban za pokriće tog zahtjeva sve dok organ vlasti inozemne države ne donese pravomoćnu odluku o tom zahtjevu. Sud će u pogledu prijavljenog zahtjeva izvršiti ovu odluku iz zadržane zaostavštine ili iz njenog dijela, a ostatak će predati organu inozemne države.

Ako koji povjerilac prijavi svoje potraživanje, sud će zadržati zaostavštinu ili njen dio koji je potreban za pokriće tog potraživanja sve dok to potraživanje ne bude podmireno ili osigurano.

Članak 145.

Ako je za raspravljanje zaostavštine inozemnog državljanina u pogledu njegove pokretne imovine nadležan inozemni organ, sud će ako svi nasljednici koji se nalaze u Federaciji predlože da raspravu sprovede sud u Federaciji, pozvati sve nasljednike i legatere u inozemstvu da u roku od šest mjeseci od dana dostavljanja poziva istaknu prigovor nenadležnosti suda u Federaciji, jer će postupak raspravljanja zaostavštine sprovesti sud u Federaciji.

Poznati nasljednici kojima se ne zna boravište pozvaće se oglasom.

Oglas će se objaviti u "Službenim novinama Federacije BiH" i na oglasnoj tabli suda, a po potrebi i na drugi pogodan način.

Primjerak oglasa dostavit će se najbližem diplomatskom ili konzularnom predstavniku odnosne inozemne države u Bosni i Hercegovini. Ako nijedan od nasljednika ili legatara iz inozemstva nije istakao prigovor nenadležnosti suda u Federaciji, u roku iz stavka 1. ovog članka, sud u Federaciji će po isteku tog roka raspraviti zaostavštinu.

2. Određivanje naknade za ekspropisane nepokretnosti

Članak 146.

U postupku određivanja naknade za ekspropiriranu nepokretnost sud određuje visinu naknade za ekspropiriranu nepokretnost kad korisnik eksproprijacije i raniji vlasnik pred nadležnom službom odnosno organom nisu postigli sporazum o naknadi za ekspropiriranu nepokretnost.

Članak 147.

Ako učesnici ne postignu sporazum o naknadi za ekspropiriranu nepokretnost u roku od dva mjeseca od dana pravomoćnosti rješenja o eksproprijaciji nadležna služba odnosno organ uprave dostaviće pravomoćno rješenje o eksproprijaciji sa svim spisima i dokazima o isplati vlasniku ponuđenog iznosa naknade ili o polaganju istog u depozit suda na čijem se području nalazi ekspropirirana nepokretnost, radi određivanja naknade. Organ iz stavka 1. ovog članka može i prije isteka roka od dva mjeseca dostaviti rješenje o eksproprijaciji sa spisima nadležnom sudu, ako iz izjava sudionik utvrdi da se ne može postići sporazum o naknadi.

Ako nadležna služba odnosno organ ne postupi po odredbama stavka 1. ovog članka, sudionici se mogu neposredno obratiti nadležnom sudu sa zahtjevom za određivanje naknade.

Članak 148.

Postupak određivanja naknade za ekspropiriranu nepokretnost sud vodi po službenoj dužnosti.

Postupak iz stavka 1. ovog članka mora se završiti što prije, a najkasnije u roku od 30 dana od dana pokretanja postupka pred sudom.

Članak 149.

Sud će odrediti ročište na kojem će omogućiti sudionicima da se izjasne o obliku i obimu, odnosno visini naknade, kao i o dokazima o vrijednosti nepokretnosti, koji se pribavljaju poslužbenoj dužnosti.

Sud će na ročištu izvesti i druge dokaze koje učesnici predlože, ako nađe da to ima značaja za određivanje naknade, a po potrebi odredit će i vještačenje.

Članak 150.

Troškove postupka određivanja naknade za ekspropirirane nepokretnosti snosi korisnik eksproprijacije, osim troškova koji su izazvani neopravdanim postupcima ranijeg vlasnika.

Članak 151.

Ako sudionici zaključe sporazum da se naknada za ekspropiriranu zgradu ili stan odredi u obliku davanja druge zgrade ili stana, sporazumom će se odrediti i rok za izvršenje uzajamnih obveza. Ako taj rok ne odrede, sud će rješenjem o naknadi odrediti rok o iseljenju iz ekspropirane zgrade, odnosno stana kao posebnog dijela zgrade, prema zakonu kojim je uređena eksproprijacija. Odredba stavka 1. ovog članka shodno se primjenjuje i na zemljoradnika kad mu je po sporazumu s korisnikom eksproprijacije ili na njegov zahtjev, naknada za ekspropirano poljoprivredno zemljište određena davanjem u vlasništvo druge nepokretnosti.

Članak 152.

Nakon što utvrdi bitne činjenice, sud donosi rješenje kojim određuje oblik i obim, odnosno visinu naknade za ekspropiriranu nepokretnost.

Ako sudionici zaključe sporazum o obliku i obimu, odnosno visini naknade, sud će svoje rješenje temeljiti na njihovom sporazumu, ukoliko nađe da sporazum nije u suprotnosti sa propisima kojima su uređeni vlasnički odnosi na nepokretnostima.

Članak 153.

Odredbe o postupku određivanja naknade za ekspropiriranu nepokretnost shodno se primjenjuju i u drugim slučajevima kada se ranijem vlasniku po zakonu priznaje pravo na naknadu za nepokretnost na kojoj je izgubio pravo vlasništva ili drugostvarno pravo.

3. Upravljanje i korištenje zajedničkim stvarima

Članak 154.

U postupku za upravljanje i korištenje zajedničkim stvarima sud uređuje način upravljanja i korištenja zajedničkim stvarima suvlasnika, sukorisnika i drugih suposjednika iste stvari.

Članak 155.

Postupak za upravljanje i korištenje zajedničkim stvarima pokreće se na prijedlog osobe koja smatra da je povrijeđeno upravljanje ili korištenje zajedničke stvari.

Prijedlog sadrži podatke o zainteresiranim osobama i o stvari koja je predmet postupka, kao i razloge zbog kojih se postupak pokreće.

Prijedlog se podnosi sudu na čijem području se stvar nalazi, a ako se stvar nalazi na području više sudova, prijedlog se može podnijeti svakom od tih sudova.

Članak 156.

Po prijemu prijedloga sud će zakazati ročište na koje će pozvati sve zainteresirane osobe, ukazat će im na mogućnost sporazuma i pomoći im da sporazumno urede način upravljanja, odnosno, korištenja zajedničke stvari.

Sporazum zainteresiranih osoba sud će nakon što im predoči prirodu i pravno djelovanje sudskog poravnanja, unijeti u zapisnik kao sudsko poravnanje.

Članak 157.

Ako se zainteresirane osobe ne sporazumiju, sud će provesti potrebne dokaze i na temelju rezultata cjelokupnog postupka donijeti rješenje kojim će urediti način upravljanja ili korištenja zajedničkom stvari po odgovarajućim propisima o materijalnom pravu, vodeći računa o njihovim posebnim i zajedničkim interesima.

Kad se prijedlogom traži uređenje korištenja zajedničkog stana ili poslovnih prostorija, sud će naročito urediti koje će prostorije zainteresirane osobe koristiti posebno, a koje zajednički, način korištenja zajedničkih prostorija, kao i na koji način će se snositi troškovi korištenja prostorija.

Članak 158.

Kad je među zainteresiranim osobama sporno pravo na stvar koja je predmet postupka ili je sporan obim prava, sud će uputiti predlagatelja da u roku od 15 dana pokrene parnicu ili postupak pred upravnim organom radi rješavanja spornog prava, odnosno pravnog odnosa, a vanparnični postupak će prekinuti.

Ako predlagatelj ne pokrene postupak u roku iz stavka 1. ovog članka, smatrat će se da je prijedlog povučen.

Sud može, do donošenja odluke naležnog organa, privremeno urediti odnose zainteresiranih osoba u pogledu upravljanja i korištenja zajedničkom stvari kad to okolnosti slučaja zahtijevaju, a naročito da bi se spriječila šteta, samovlašće ili očita nepravda za pojedine zainteresirane osobe.

Odredbe iz stavka 3. ovog članka primjenit će se i kad su zainteresirane osobe suposjednici stvari koji ne raspolažu dokazima o zakonitom osnovu sticanja posjeda.

Članak 159.

Zainteresirane osobe mogu u parnici ili drugom postupku ostvarivati svoja prava u odnosu na stvar o čijem je upravljanju i korištenju pravomoćno odlučeno u postupku upravljanja i korištenja zajedničkim stvarima.

Članak 160.

Odredbe ovog zakona o upravljanju i korištenju zajedničkim stvarima primjenjuju se i na vlasnike i posjednike posebnih dijelova zgrada u pogledu upravljanja i korištenja zajedničkim dijelovima zgrade koji služe zgradi kao cjelini ili samo nekim posebnim dijelovima zgrade, u kom slučaju se zainteresiranim osobama smatraju samo vlasnici tih dijelova zgrade, ako se uređivanjem njihovih uzajamnih odnosa ne dira u prava vlasnika drugih dijelova zgrade.

Odnosi između vlasnika posebnih dijelova zgrade uređuju se sukladno propisima o pravima na posebnim dijelovima zgrade.

4. Dioba stvari i nekretnina u suvlasništvu

Članak 161.

U postupku diobe stvari i nekretnina u suvlasništvu sud odlučuje o diobi i načinu diobe tih stvari i nekretnina.

Članak 162.

Postupak diobe stvari i nekretnina u suvlasništvu može prijedlogom pokrenuti suvlasnik, a prijedlog mora obuhvatiti sve suvlasnike.

Prijedlog sadrži podatke o predmetu diobe, veličini dijela i od drugim stvarnim pravima svakog suvlasnika. Za nepokretnost moraju se navesti zemljišno-knjižni ili katastarski podaci i priložiti odgovarajući pismeni dokazi o pravu vlasništva, pravu služnosti i drugim stvarnim pravima, kao i o posjedu nepokretnosti.

Prijedlog se podnosi sudu na čijem se području stvar ili nekretnina nalazi, a ako se stvari ili nekretnina u suvlasništvu nalaze na području više sudova, nadležan je svaki od tih sudova.

Članak 163.

Ako sud, postupajući po prijedlogu, utvrdi da je među suvlasnicima sporno pravo na stvarima koje su predmet diobe ili pravo na imovini, sporna je veličina dijela u stvarima, odnosno imovini u suvlasništvu ili je sporno koje stvari, odnosno prava ulaze u nekretninu u suvlasništvu, prekinut će postupak i uputiti predlagatelja da u roku od 15 dana pokrene parnicu.

Ako predlagatelj u roku iz stavka 1. ovog članka ne pokrene parnicu, smatrat će se da je prijedlog povučen.

Članak 164.

Sud će po prijemu prijedloga zakazati ročište na koje će pozvati sve suvlasnike i osobe koje po predmetu diobe imaju neko stvarno pravo.

Članak 165.

Ako suvlasnici ili osobe koje po predmetu diobe imaju neko stvarno pravo, u toku postupka postignu poravnanje o uvjetima i načinu diobe, sud će poravnanje unijeti u zapisnik kao sudsko poravnanje.

Članak 166.

Ako osobe iz članka 165. ovog zakona ne postignu poravnanje o uvjetima i načinu diobe, sud će ih saslušati, provesti potrebne dokaze, a kad je to nužno i vještačenje, pa će na temelju rezultata cjelokupnog postupka, sukladno odgovarajućim propisima materijalnog prava donijeti rješenje o diobi stvari ili nekretnina u suvlasništvu, vodeći računa da zadovolji opravdane zahtjeve i interese suvlasnika i osoba koje po predmetu diobe imaju neko stvarno pravo. Pri odlučivanju kome treba da pripadne određena stvar sud će naročito imati u vidu posebne potrebe pojedinih suvlasnika zbog kojih ta stvar treba da pripadne tom suvlasniku. Ako se dioba stvari ima izvršiti njenom prodajom, prodaja će se dozvoliti i izvršiti po odredbama Zakona o izvršnom postupku.

Članak 167.

Rješenje o diobi sadrži: predmet, uvjete i način diobe, podatke o fizičkim dijelovima stvari i pravima koja su pripadala pojedinom suvlasniku, kao i prava i obveze suvlasnika utvrđene diobom. Rješenjem o diobi sud će odlučiti i o načinu ostvarivanja služnosti i drugih stvarnih prava na dijelovima stvari koja je fizički podijeljena između suvlasnika.

5. Uređenje međa

Članak 168.

U postupku uređenja međa sud uređuje među između susjednih nepokretnosti kad su međašnji znaci uništeni, oštećeni ili pomjereni.

Članak 169.

Prijedlog za uređenje međa između susjednih zemljišnih parcela može podnijeti svaki od vlasnika odnosno posjednika tih parcela, a kada je to zakonom određeno i ovlašten organ. Prijedlog sadrži podatke o vlasnicima odnosno posjednicima susjednih parcela, zemljišnim parcelama između kojih se međa uređuje, sa oznakama tih parcela iz zemljišnih i katastarskih knjiga, razloge zbog kojih se postupak pokreće, kao i vrijednost sporne međašnje površine.

Članak 170.

Po prijemu prijedloga sud može zakazati ročište u sudu nakoje će pozvati sudionike radi pokušaja sporazumnog uređenja međa. Ako sudionici ne postignu sporazum, sud će zakazati ročište na spornom mjestu na koje će, pored sudionika pozvati vještaka geodetske, odnosno druge odgovarajuće struke, a po potrebi i predložene svjedoke. Uz poziv za ročište sudionici se pozivaju da podnesu sve isprave, skice i druge dokaze od značaja za uređenje međa. U pozivu će se sudionici upozoriti na posljedice ne dolaska na ročište.

Članak 171.

Ako predlagatelj ne dođe na ročište, a bio je uredno pozvan, ročište će se održati ukoliko to predloži protivnik predlagatelja. Ako nitko ne predloži održavanje ročišta, smatra se da je prijedlog povučen.

Članak 172.

Ako među sudionicima postoji spor o međašnjoj površini čija vrijednost ne prelazi vrijednost spora male vrijednosti u parničnom postupku, sud će utvrditi među na temelju jačeg prava, a ako to nije moguće na temelju posljednjeg mirnog posjeda. Ukoliko se spor ne može riješiti ni na ovaj način, sud će spornu međašnju površinu podijeliti po pravičnosti.

Ako sudionici predhodno o tome postignu sporazum sud može među urediti i na temelju važećih katastarskih planova. Sud može urediti među po jačem pravu bez obzira na vrijednost međašnje površine, ako sudionici o tome predhodno postignu sporazum.

Članak 173.

Ako među sudionicima postoji spor o međašnjoj površini čija vrijednost prelazi vrijednost spora male vrijednosti u parničnom postupku, a ne postignu sporazum u smislu stavka 3. članka 172. ovog zakona, sud će predlagatelja uputiti na parnicu i obustavit će vanparnični postupak.

Članak 174.

Na ročištu za uređenje međa sud će na spornom mjestu utvrditi među između zemljišnjih parcela sudionika i obilježiti je trajnim i vidnim međašnjim znacima.

O radnjama poduzetim na ročištu za uređenje međa sastavlja se zapisnik u koji se unosi naročito: opis zatečenog stanja i sadržaj izjava sudionika, vještaka i svjedoka. Uz zapisnik se prilažu: skica zatečenog stanja i skica stanja uspostavljenog uređenjem međa.

Članak 175.

U rješenju o uređenju međa sud opisuje među između zemljišnjih parcela sudionika, pozivajući se na skicu uspostavljenog stanja koja je sastavni dio rješenja.

Članak 176.

Sud neće uređivati među na građavinskom zemljištu na kome ne postoji pravo vlasništva, osim u slučaju kad nije izvršena parcelizacija zemljišta po odredbama zakona kojim je regulirano prostorno uređenje.

V - UREĐENJE DRUGIH VANPARNIČNIH STVARI

1. Sastavljanje i ovjeravanje sadržine isprava

Članak 177.

U postupku za sastavljanje ili ovjeravanje sadržine isprave sud sastavlja i ovjerava ispravu kad je za nastanak prava ili punovažnog pravnog posla potrebno postojanje javne isprave.

Sukladno odredbi stavka 1. ovog članka sastavlja se i sudski testament.

Članak 178.

Za sastavljanje ili ovjeravanje isprave mjesno je nadležan svaki stvarno nadležni sud. Ispravu sastavlja ili ovjerava sudac.

Članak 179.

Isprava se sastavlja u sudu, a van suda kada sudionik nije u mogućnosti da dođe u sud ili kad za to postoje drugi opravdani razlozi.

Članak 180.

Prije sastavljanja isprave, sudac utvrđuje identitet predlagatelja. Kad sudac ne poznaje predlagatelja osobno, njegov identitet utvrđuje javnom ispravom sa fotografijom ili izjavom svjedoka, čiji je identitet utvrđen javnim ispravama.

Članak 181.

Ako je predlagatelj nepismen ili nijem, ili slijep, ili nepozna jezik koji je u službenoj upotrebi u sudu, sastavljanje isprave vrši se u prisustvu dva punoljetna svjedoka koje sudac osobno poznaje ili čiji je identitet utvrdio javnim ispravama sa fotografijom.

Članak 182.

Ako predlagatelj ne zna jezik na kome se sastavlja isprava, sudac će ispravu sastaviti uz učešće sudskog tumača.
Ako je predlagatelj gluvonijem ili slijep, sudac će ispravu sastaviti uz učešće tumača koji se sa predlagateljem može sporazumjeti.

Članak 183.

Svjedoci pri sastavljanju isprava, mogu biti osobe koje su pismene i koje poznaju službeni jezik i jezik predlagatelja, a ako je predlagatelj nijem i da se s njim mogu sporazumjeti.

Članak 184.

Kada utvrdi da postoje uvjeti iz članka 183. ovog zakona, sudac utvrđuje da li postoji slobodna volja da se zaključi pravni posao.
Sudac je dužan da sudionicima objasni smisao pravnog posla, da im ukaže na njegove posljedice i da ispita da li je pravni posao dozvoljen, odnosno da nije u suprotnosti sa prinudnim propisima.

Članak 185.

Ako sudac utvrdi da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 184. ovog zakona rješenjem će odbiti da sastavi ispravu.

Članak 186.

O sastavljanju isprave sačinjava se zapisnik u koji se unosi i način na koji je utvrđen identitet sudionika, svjedoka i tumača koji su prisustvovali sastavljanju isprave.

Zapisnik potpisuju sudionici i svjedoci.

Uz zapisnik se prilaže primjerak sastavljene i potpisane isprave.

Članak 187.

Pri sastavljanju sudskog testamenta svjedoci ne mogu bitipotomci za ostavitelja, njegovi usvojenici i njegovi potomci, njegovi preci zaključno s djedom i babom i njihovim potomcima prvog stupnja, njihovi srodnici u pobočnoj liniji do trećeg stepena, bračni drugovi svih ovih osoba i bračni drug zaostavitelja.

Odredbe stavka 1. ovog članka shodno se primjenjuju i na sudske tumače.

Članak 188.

Kad sasluša zavještatelja, sudac će njegovu izjavu vjerno unijeti u zapisnik, po mogućnosti riječima zavještitelja, pazeći pri tome da volja za vještitelja bude jasno izražena.

U zapisnik će se unijeti i sve okolnosti koje bi mogle biti važne za punovažnost testamenta.

Kad je to potrebno, sudac će zavještatelju objasniti propise koji ograničavaju zavještitelja u raspolaganju testamentom.

Članak 189.

Nakon što zavještatelj sam pročita zapisnik o sudskom testamentu te izjavi da je njegova posljednja volja u svemu vjerno unijeta, sudac će ovo potvrditi na testamentu.

Članak 190.

Ako je testament sastavljen u prisustvu dva svjedoka zbog toga što zavještatelj ne zna da čita, sudac će mu pročitati testament, a potom će ga zavještatelj, pošto izjavi da je to njegov testament, u prisustvu svjedoka potpisati ili staviti na njega otisak prsta. Ako zavještatelj ne poznaje jezik koji je u službenoj upotrebi u sudu ili je nijem ili je gluh, sudac će preko sudskog tumača pročitati testament, a zavještatelj će preko sudskog tumača izjaviti da je testament njegov. Svjedoci će se potpisati na samom testamentu, a sudac će na testamentu potvrditi da su sve ove radnje izvršene.

Članak 191.

Ako se zapisnik o sastavljanju testamenta sastoji od više listova, isti će se prošiti jemstvenikom i oba kraja jemstvenika zapečatiti sudskim pečatom.

Svaki list zapisnika zavještatelj će potpisati posebno ili na njemu staviti otisak prsta.

Na kraju zapisnika označiti će se od koliko se listova sastoji testament.

Članak 192.

Ako je testament sastavljen u sudu na čijem području zavještatelj nema prebivalište, sud je dužan da o tome odmah obavijestiti sud na čijem području zavještatelj ima prebivalište.

Članak 193.

Ako zavještatelj opozove svoj testament, na opozivanje testamenta shodno će se primjeniti odredbe o sastavljanju testamenta. Opozivanje testamenta će se zabilježiti na testamentu koji se čuva u sudu.

Članak 194.

Sud vrši ovjeravanje sadržine isprave kada je to zakonom određeno.

Ovjeravanje isprave vrši se na samoj ispravi potpisom sudcu istavljanjem pečata suda.

Po izvršenom ovjeravanju isprave, sud predaje učesnicima originalan primjerak ove isprave.

2. Čuvanje isprava

Članak 195.

Sud je dužan primiti na čuvanje ispravu kad je zakonom za pojedine vrste isprava to izričito određeno ili kad je to potrebno radi osiguranja određenih imovinskih ili drugih prava.

Članak 196.

Isprava se može predati na čuvanje svakom stvarno nadležnom sudu, s tim što se identitet podnositelja isprave utvrđuje prema odredbama članka 180. stavak 2. ovog zakona.

Članak 197.

O prijemu isprave na čuvanje sud sastavlja zapisnik u koji se unosi način utvrđivanja identiteta podnositelja isprave, vrsta i naziv primljene isprave.

Primljena isprava će se staviti u poseban oмот, zapečatiti i čuvati odvojeno od ostalih spisa.

Članak 198.

Kad sud prima na čuvanje testament koji nije sastavljen usudu, zavještatelj ga predaje osobno u otvorenom ili zatvorenom oмотu.

Kada se na čuvanje predaje otvoren testament, sudac će ga pročitati zavještelju i ukazati na eventualne nedostatke zbog kojih testament ne bi bio punovažan.

Članak 199.

Kada su svjedoci usmenog testameta podnijeli sudu pismeno koje sadrži volju zavještelja, sud će prijem ovakvog pismena zapisnički utvrditi, staviti u poseban omot i zapečatiti.

Na način propisan u članku 198. ovog zakona, sud će postupiti i kad svjedoci usmenog testameta dođu u sud da usmeno ponove izjavu zavještelja.

Pri uzimanju izjave svedoka, sud će utvrditi izjavu volje zavještelja i okolnosti od kojih ovisi punovažnost usmenog testameta.

Članak 200.

Nakon prijema isprave na čuvanje, sud će podnositelju isprave izdati potvrdu.

Članak 201.

Ako se isprava o testamentu, osim sudskog testameta, predana čuvanje sudu na čijem području zavještelj nema prebivalište, sud je dužan odmah o tome obavijestiti sud na čijem području zavještelj ima prebivalište.

Članak 202.

Isprava koja se nalazi na čuvanju kod suda, vratit će se podnosiocu isprave na njegov zahtjev ili njegovom punomoćniku koji ima ovjerenu punomoć za taj posao.

O vraćanju isprave sastavit će se zapisnik u kome će sezapisati način utvrđivanja identiteta osoba kojoj se vraća isprava.

Ako se isprava vraća punomoćniku, punomoć se prilaže zapisniku i zadržava u spisu.

3. Sudski depozit

Članak 203.

U sudski depozit mogu se predati novac, papiri od vrijednosti i druge isprave koje se mogu unovčiti, plemeniti metali, dragocjenosti i drugi predmeti izrađeni od plemenitog metala, kad je to zakonom ili drugim propisom predviđeno.

Sud je dužan da primi u depozit i druge predmete kad je zakonom određeno da dužnik može kod suda položiti za povjerioca stvar koju duguje.

Članak 204.

Predmeti iz članka 203. ovog zakona mogu se predati svakom stvarno nadležnom sudu.

Predmeti se predaju sudu u mjestu ispunjenja obveze, osim ako razlozi ekonomičnosti ili priroda posla zahtijevaju da se polože u sudu u mjestu gdje se stvar nalazi, a mogu se predati i drugom sudu kad je to zakonom određeno.

Članak 205.

Prijedlog za predaju predmeta sadrži opis predmeta, vrijednost predmeta, razloge zbog kojih se predaje predmet, ime i prezime osobe u čiju korist se predmet predaje i uvjete pod kojima se predmet predaje.

Uz prijedlog mogu se predložiti i odgovarajući dokazi.

Članak 206.

Sud će rješenjem odbiti prijedlog kad ocijeni da nisu ispunjeni uvjeti za prijem predmeta u depozit ili ako predlagatelj u roku od 15 dana ne predujmi troškove čuvanja.

Članak 207.

Ako sud ne odbije prijedlog, donijet će rješenja o prijemu predmeta ili novca u sudski depozit i odrediti način čuvanja.

Članak 208.

Kad je deponovanje izvršeno u korist određene osobe, sud će tu osobu pozvati da u roku od 15 dana primi predmet iz depozita ako ispuni određene uvjete za predaju.

Članak 209.

Ako je predmet depozita novac ili strana valuta, sud je dužan da u roku od tri dana od dana prijema, novac, odnosno stranu valutu položi na poseban račun kod zavoda za platni promet ili ovlaštene banke, ako posebnim propisima nije drugačije određeno.

Plemenite metale, stvari izrađene od plemenitih metala i druge dragocjenosti, kao i papire od vrijednosti, sud će u roku od tri dana predati ovlaštenoj banci ukoliko posebnim propisom drugačije nije određeno.

Druge predmete koji se ne mogu čuvati u sudskom depozitu, sud će na prijedlog predlagatelja odrediti da se čuvaju u javnom skladištu ili dugoj pravnoj osobi koja se bavi čuvanjem stvari, a fizičkoj osobi samo u mjestu gdje se predmeti nalaze ako nema pravne osobe koja obavlja djelatnost uskladištenja.

Članak 210.

Prije donošenja rješenja o prijemu u depozit sud će naložiti predlagatelju polaganje u depozit potrebnog predujma zatroškove čuvanja i rukovanja takvim predmetima.

Prije predaje predmeta na čuvanje, sud će izvršiti popis i procjenu stvari i o tome sačiniti zapisnik u dovoljnom broju primjeraka.

Članak 211.

Ako osoba u čiju korist je predmet predat izjavi da isti ne prima, sud će o tome izvjestiti predlagatelja i zatražiti da se u određenom roku izjasni.

Ako osoba u čiju korist je primljen predmet u sudski depozit isti ne podigne u roku od 15 dana, sud će rješenjem pozvati predlagatelja da preuzme predmet.

Predmeti primljeni u depozit izdaju se na temelju rješenja suda koji je odredio prijem.

Članak 212.

Kad se u depozit predaju predmeti za koje predlagatelj ne zna kojoj osobi treba da se predaju ili ako ne zna koje od više deponiranih predmeta kome od više osoba treba da se predaju, sud će zakazati ročište i pozvati predlagatelja i sve zainteresirane osobe radi postizanja sporazuma kojoj osobi pripada deponirani predmet.

Ako se uredno pozvane osobe ne odazovu na ročište ili među njima ne postigne sporazum, sud će ih rješenjem uputiti da uparnici ostvaruju pravo na predmet primljen u depozitu. U rješenju će se odrediti i rok za pokretanje parnice, o čemu se obavještava deponent.

Ako se pokrene parnični postupak, sud će rješenjem prekinuti ovaj postupak, a ako se postupak ne pokrene sud će rješenjem pozvati predlagatelja da preuzme predmet iz depozita.

Članak 213.

Rješenje kojim se određuje izdavanje predmeta iz depozita sadrži naročito: ime i prezime ovlaštene osobe da preuzme predmet iz depozita, način, rok i uvjet za preuzimanje predmeta, kao i upozorenje na pravne posljedice ako predmet ne bude preuzet u roku u kome po zakonu zastarijeva pravo na njegovo izdavanje.

Rješenjem iz stavka 1. ovog članka utvrđuju se i troškovi nastali u vezi sa čuvanjem i rukovanjem predmetima i ko je dužan da ih naknadi.

Članak 214.

Predmet iz depozita čuvar koga je sud odredio može izdati samo na temelju rješenja suda i na način kako je to u rješenju određeno.

Članak 215.

Ako osoba u čiju korist je predmet primljen u sudski depozit ili depodent, koji je uredno pozvan da preuzme predmet, isti nepodigne u roku od tri godine od dana prijema urednog poziva, sud će rješenjem utvrditi da je predmet postao državna svojina, odnosno da pravo raspolaganja pripada općini na čijem se području nalazi sjedište suda.

Članak 216.

Predmet koji je na temelju pravomoćnog rješenja iz članka 215. ovog zakona postao državna svojina, sud će predati općini na čijem se području nalazi sjedište suda.

O predaji predmeta iz stavka 1. ovog članka sastavit će se zapisnik.

4. Poništenje isprava

Članak 217.

U postupku za poništenje domaće isprave na kojoj se neposredno zasniva neko materijalno pravo i čije je posjedovanje nužno za ostvarivanje toga prava, proglasit će se da je isprava izgubila svoju važnost ako je ukradena, izgorjela ili na bilo koji način nestala ili uništena, osim ako zakonom nije zabranjeno poništenje takve isprave.

Pod uvjetima iz stavka 1. ovog članka može se poništiti i isprava na kojoj se zasniva neko nematerijalno pravo, kad nepostoje podaci na temelju kojih nadležni organ može da izda duplikat te isprave.

Članak 218.

O prijedlogu za poništenje isprave koju je izdao organ uprave ili pravna osoba odlučuje sud na čijem se području nalazi sjedište izdavatelja isprave.

O prijedlogu za poništenje isprave, kad je u ispravi naznačeno mjesto ispunjenja obveze, odlučuje sud na čijem se području nalazi mjesto ispunjenja obveze.

Ako se o prijedlozima iz st. 1. i 2. ovog članka ne može odrediti nadležnost suda, o prijedlogu za poništenje isprave odlučuje sud na čijem se području nalazi sjedište, prebivalište ili boravište predlagatelja.

Članak 219.

Prijedlog za poništenje isprave može podnijeti svaka osoba koja je na temelju te isprave ovlaštena da ostvaruje neko pravo ili ima pravni interes da se nastala isprava poništi.

Prijedlog za poništenje isprave sadrži: vrstu isprave, firmu, naziv i sjedište ili ime i prezime i prebivalište izdavatelja isprave, iznos obveze, mjesto i datum izdavanja isprave, mjesto ispunavanja obveze, da li isprava glasi na ime, ili na donosioca, ili po naredbi, činjenice iz kojih proizilazi da je predlagatelj ovlašten za podnošenje prijedloga, kao i podatke iz kojih proizilazi vjerovatnoća da je isprava nestala ili uništena.

Uz prijedlog se, ako postoji, prilaže i prijepis isprave. Jednim prijedlogom može se zahtijevati i poništenje više isprava pod uvjetom da je mjesno nadležan isti sud.

Članak 220.

Ako pri predhodnom ispitivanju prijedloga iz članka 219. ovog zakona, sud utvrdi da nisu ispunjene pretpostavke za pokretanje postupka, prijedlog će se rješenjem odbaciti.

Ako prijedlog ne odbaci, sud će naložiti izdavatelju isprave i povjericu da se u određenom roku izjasne da li je isprava čije se poništenje predlaže bila izdata i da li postoje i koje smetnje za sprovođenje postupka.

Članak 221.

Po prijemu izjašnjenja osobe iz stavka 2. članka 220. ovog zakona, sud će oglasom objaviti pokretanje postupka za poništenje isprave.

Oglas sadrži bitne sastojke isprave potrebne za njeno identificiranje, rok u kome se mogu podnijeti prijave ili prigovori protiv prijedloga (oglasni rok), poziv da se isprava pokaže sudu ili izvjesti sud o osobi i prebivalištu osobe koja drži ispravu, upozorenje da će se isprava sudski poništiti ako se u oglasnom roku sa ispravom ne prijavi sudu ili ne stavi prigovor protiv prijedloga za poništenje isprave, upozorenje dužniku da po ovoj ispravi ne može punovažno ispuniti svoju obvezu, niti zamijeniti ili obnoviti ispravu, niti izdati nove kupone ili talone i da imatelj isprave ne smije prenijeti prava iz ove isprave.

Članak 222.

Oglas iz članka 221. ovog zakona dostavit će se svim zainteresiranim osobama i objaviti na oglasnoj tabli suda i jedanput objaviti o trošku predlagatelja u "Službenim novinama Federacije BiH" ili na drugi odgovarajući način.

Oglasni rok teče od dana objavljivanja, a ako je oglas objavljen na oba načina iz stavka 1. ovog članka, oglasni rok teče od dana objavljivanja u glasilu u kojem je kasnije objavljen.

Članak 223.

Dužnik ne smije ispuniti obvezu iz isprave čije se poništenje traži, niti ispravu preinačiti, obnoviti ili prenijeti na drugu osobu ili za nju izdati nove kupone ili talone od momenta kad mu je dostavljen oglas ili kad je na bilo koji način saznao za pokretanje postupka radi poništenja isprave.

Zabrana iz stavka 1. ovog članka traje sve dok rješenje o poništenju isprave ili o obustavi postupka ne postane pravomoćno.

Dužnik se može osloboditi obveze samo ako iznos duga uplati na depozit suda.

Članak 224.

Dužnik je ovlašten da zadrži ispravu čije se poništenje traži, ako mu bude podnesena radi ispunjenja obveze ili ako je do nje došao na drugi način. Dužnik je obavezan da zadržanu ispravu odmah preda sudu kod kojeg se vodi postupak za poništenje, sa naznakom osobnog imena i adrese osobe koja mu je ispravu predala.

Članak 225.

Sud će obustaviti postupak za poništenje isprave ako predlagatelj povuče prijedlog ili ako predlagatelj u roku koji odredi sudne položi u sudski depozit potreban novčani iznos za objavljivanje oglasa ili ako treća osoba podnese sudu ispravu ili dokaže pred sudom postojanje isprave čije se poništenje predlaže.

Članak 226.

Prije donošenja rješenja sud je dužan obavijestiti predlagatelja o svakoj prijavi treće osobe i blagovremenosti te prijave.

Članak 227.

Kad sud utvrdi da su ispunjeni uvjeti za dalje vođenje postupka, a protekne oglasni rok, zakazat će ročište i pozvati predlagatelja, izdavatelja isprave, dužnika iz isprave i sve osobe koje su se prijavile sudu ili podnijele prigovore protiv prijedloga za poništenje isprave.

Članak 228.

Na temelju rezultata postupka sud donosi rješenje o poništenju isprave ili o odbijanju prijedloga.

Rješenje o poništenju isprave sadrži podatke o izdavatelju isprave i predlagatelju, kao i bitne sastojke isprave uz označenje iznosa obveze ako glasi na ispunjenje novčane obveze.

Rješenje se dostavlja svim zainteresiranim osobama.

Članak 229.

Protiv rješenja kojim se prijedlog za poništenje isprave odbacuje ili odbija ili postupak obustavlja, žalbu može izjaviti samo predlagatelj.

Protiv rješenja o poništenju isprave žalbu može izjaviti izdavatelj isprave i dužnik iz te isprave, kao i osobe ovlaštene na temelju isprave, ako nije predlagatelj.

Članak 230.

Pravomoćno rješenje kojim se isprava poništava zamjenjuje poništenu ispravu, dok se ne izda nova isprava.

Na temelju pravomoćnog rješenja o poništenju isprave, predlagatelj može od dužnika zahtjevati ostvarivanje svih prava koja proističu iz te isprave ili mu na temelju nje pripadaju, a može zahtjevati i da mu se o njegovom trošku izda nova isprava uz predaju rješenja o poništenju.

VI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 231.

Ako je prije početka primjene ovog zakona doneseno prvostupanjsko rješenje kojim se postupak pred prvostupanjskim sudom okončava dalji postupak sprovest će se po odredbama ovog zakona.